

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De aanpassing van onze democratische instellingen aan de noden van de tijd⁽¹⁾

Sedert oktober 1962 hebben eerst een politieke werkgroep gedurende een gans jaar en nadien, van januari tot mei 1964, een drie-partijencommissie de derde herziening van de nu bijna 135 jaar oude grondwet voorbereid. Over de ingediende verslagen en voorstellen voeren thans de voorzitters van de drie traditionele partijen rechtstreekse onderhandelingen.

De twee vorige herzieningen, die van 1893 en die van 1921, brachten hoofdzakelijk wijzigingen in het kiesstelsel aan; de fundamentele bepalingen van de grondwet bleven ongewijzigd.

In zijn belangwekkende studie over de Belgische Grondwetcommissie van 1830-1831 is de h. W. Van den Steene tot de slotsom gekomen dat deze grondwet minder het werk is geweest van de eigenlijke Constituante, zelfs niet van haar afdelingen, dan wel van de adviescommissie die vóór de bijeenroeping van het Nationaal Congres door het Voorlopig Bewind werd aangesteld. De Constituante immers nam niet alleen die sleutelbepalingen uit het ontwerp van de Grondwetcommissie over, die de Belgische grondwet maakten tot het type van de liberale constitutie en de grondslag vormden van een uitgesproken parlementaire monarchie; afgezien van de titel betreffende de Senaat en de omwerking van de algemene indeling van de artikelen, ging de hele institutionele structuur en zelfs haast de hele redactie ongewijzigd van het grondwetsontwerp in de Belgische grondwet over.

Voor deze gang van zaken is vanzelfsprekend de verklaring te zoeken in de gemeenschappelijke geest en in de eenheid van staatsconceptie die bij de leden van de commissie en van de constituante aanwezig waren. Dit merkwaardig feit bewijst eens te meer dat politieke instellingen alleen duurzaam blijken te zijn wanneer ze stroken met de tijdgeest en beantwoorden aan de diepe wensen van het volk. Aldus is te verklaren dat wat eenmaal als een onweerlegbaar politiek axioma werd beschouwd, door de politieke, sociale en economische evolutie een verouderd begrip kan worden.

Voor de politiek ontvoogde staatsburgers van 1830 — en deze waren toen alleen de hogere burgerij, de adel en de clerus — was het taalkundig fundament van de nieuwe staat het onbetwist overwicht van het Frans, dat, naar toen werd verhoopt, na enkele decennia de taal van alle Belgen zou worden.

In 1964 is de toestand derwijze geëvolueerd dat bij haast al onze landgenoten het diepe besef bestaat dat de erkenning — met alle gevolgen vandien — van het bestaan van twee evenwaardige cultuurgemeenschappen met gelijke rechten en plichten de *conditio sine qua non* is voor het verder vreedzaam en harmonisch samenleven van de burgers benoorden en bezuiden de taalgrens.

Wanneer men de feiten nuchter bekijkt, komt men ongetwijfeld tot de vaststelling dat zich in dit land een federaliseringsproces heeft voorgedaan, dat uiteindelijk heeft geleid tot de officiële erkenning van het bestaan van een taalgrens en van twee onderscheiden cultuurgebieden, elk verschillend in taal en cultuureigenschappen. Dit federaliseringsproces, dat geleidelijk uit de toestanden onmiddellijk vóór en na 1830 is gegroeid en oorspronkelijk een taalkundige aangelegenheid was, vertoont thans een driedubbel aspect, cultureel, administratief en economisch. Het uitblijven van een oplossing voor elk van deze problemen werkt in het land gevaarlijke spanningen. We zijn evenwel de mening toegedaan dat voor elke moeilijkheid een oplossing kan gevonden worden, die én voor de Vlamingen én voor de Walen én voor de inwoners van de hoofdstad aanvaardbaar is.

Het bestaan van twee evenwaardige cultuurgemeenschappen erkennen betekent noodzakelijk een streven naar een compromis voor de totstandkoming van wetten die het harmonisch samenleven mogelijk moet maken en houdt eveneens in dat de ruimst mogelijke cultuurautonomie zou worden ingevoerd. Zoniet wordt het samenleven in een zelfde staatsverband op de duur onmogelijk.

Ik wens hier onmiddellijk te onderstrepen dat een federaal staatsbestel mij voor België geen geschikte oplossing lijkt. Er is tot nog toe geen precedent van

(1) Rede uitgesproken de 5e oktober 11., in het Paleis der Akademien, bij de openingsvergadering van het Hoger Instituut voor Handels- en Bestuurswetenschappen.

een federale staat waar slechts twee deelstaten zijn. Anderzijds rijst de vraag hoe men de specifieke Vlaamse en specifieke Waalse belangen zal onderkennen in een staatkundig geheel, waarvan de provincies sedert de Boergondische hertogen in een zelfde staatsverband hebben geëvolueerd. Wie kan zeggen of het Albertkanaal een Vlaamse of een Waalse aangelegenheid is? Is de uitbouw van de haven van Antwerpen en het kanalenet dat daarmee verbonden is, een louter Vlaams belang?

Indien elke streek haar eigen economische problemen heeft, moet dan ook niet worden gewezen op de steeds toenemende concentratie van industriële, financiële en economische groepen, op de samenbundeling van economische en financiële belangen, waarbij de taalgrens blijkbaar geen hinderpaal is? Er kan in dat verband trouwens worden verwezen naar het voorbeeld van Zwitserland, waar zich dezelfde evolutie heeft voorgedaan op economisch en financieel gebied, zodat het federaal systeem ook daar steeds meer op een culturele grondslag is gevestigd.

Niettemin blijft het probleem van het samenleven van de twee cultuurgroepen in België gesteld, vooral in verband met de werking van het orgaan waar uiteindelijk de beslissing valt over 's Lands beleid: het Parlement. Aangezien een federaal stelsel praktisch uitgesloten is, is men meestal voorstander van het stelsel van de bijzondere procedure voor de totstandkoming van een aantal delicate wetten, welke van fundamenteel belang zijn voor de betrekkingen tussen Vlamingen en Walen.

Over de vraag of een dergelijk voorbehouden gedeelte van de wetgeving door een bijzondere procedure moet worden bepaald zijn de Christelijke Volkspartij en de Belgische Socialistische Partij het eens.

Maar dan rijst onmiddellijk de vraag hoe men die voorbehouden wetgeving zal bepalen: door de aanduiding van een aantal wetten of door de bepaling van de materies? Hier hebben zich drie strekkingen in onze staatspartijen voorgedaan. De algemene voorkeur gaat naar het principe van de voorbehouden wetten; de omschrijving van voorbehouden materies zou te vaag zijn en zou aanleiding geven tot talloze betwistingen. Evenwel, rijst een andere gewichtige vraag wat de voorbehouden wetten betreft: moeten dergelijke wetten al dan niet in de nieuwe grondwet worden aangeduid? Vrij vlug is men tot de slotsom gekomen dat de lijst van deze wetten kort moet zijn; in dit verband worden de taalregeling, de afbakening van de Brusselse agglomeratie, het tracé van de taalgrens en de schoolwetgeving geciteerd. Er is echter nog geen overeenstemming over deze lijst en er zijn zelfs pessimisten die, aan de hand van gegevens verstrekt door de Raad van State, gewagen van een lijst van ongeveer honderd wettelijke voorzieningen! Er bestaat in elk geval een mogelijkheid om die moeilijkheid te omzeilen en hierover bestaat een brede overeenstemming in de C.V.P. en de B.S.P.: indien alleen de voornaamste wetten in de nieuwe grondwet worden opgesomd zal, voor elk wetsontwerp of wetsvoorstel dat aanleiding geeft tot wrijving tussen de taalgroepen en op verzoek van een groot aantal parlementariërs van een bepaalde taalgroep, het wetsontwerp of het wetsvoorstel naar een commissie ad hoc verwezen worden, paritair samengesteld uit Vlaamse en Waalse afgevaardigden. Zodanige commissie zou alleen moeten bepalen of op het betrokken ontwerp of voorstel de bijzondere procedure moet worden toegepast.

Welke is nu die bijzondere procedure? Voor de B.S.P. zouden de leden van Kamer en Senaat per taal-

groep worden ingedeeld; de afgevaardigden van het arrondissement Brussel zouden in dergelijk geval hun taalgroep moeten kiezen. Bij de toepassing van de bijzondere procedure, dus voor de voorbehouden wetten, zou volgens de B.S.P. een drievoudige meerderheid vereist zijn, nlk. in de Vlaamse groep, in de Waalse groep en in beide groepen tezamen.

In de C.V.P. schijnt de heersende opvatting te zijn dat een indeling per taalgroep niet nodig is en dat met een gewone 2/3 meerderheid in Kamer en Senaat kan worden volstaan, zonder onderscheid qua taalgroep.

De P.V.V. neemt hier een eerder genuanceerd standpunt in, waar deze partij betoogt dat het aanduiden van een voorbehouden wetgeving overbodig is en dat het voldoende is een bijzondere procedure met een gekwalificeerde meerderheid in beide taalgroepen verplicht te stellen, zodra een ontwerp of een voorstel aanleiding geeft tot wrijvingen of indien 75 % van de leden van een bepaalde taalgroep de toepassing van dergelijke procedure aanvragen.

Er is evenwel één belangrijk probleem dat tot nog toe onopgelost is gebleven: wat zal er gebeuren met de ontwerpen en voorstellen waarvoor de speciale meerderheid niet kon worden bereikt, ofschoon het vaststaat dat de beoogde wettelijke regeling volstrekt nodig is in 's Lands belang. Voorgesteld wordt dat in zodanig geval de Regering een bemiddelingsvoorstel zou doen; volgens een andere mening zou de commissie ad hoc een oplossing voorstellen.

Wanneer men dit vernuftig systeem waarin de pragmatische geestesgesteldheid van onze politici gemakkelijk te onderkennen valt, aandachtig onderzoekt moet worden erkend dat het op zichzelf vele voordelen biedt en alleszins als een aannemelijke oplossing kan worden beschouwd. Evenwel kan de vraag worden gesteld of zulke regeling niet veeleer een psychologische invloed zal hebben. Zijn er immers reeds geen waarborgen tegen de zogeheten minorisering in de samenstelling van elke regering, waar telkens met zorg naar een billijk evenwicht tussen Vlaamse, Waalse en uit Brussel afkomstige Ministers wordt gestreefd? Houdt het begrip regeren niet in zich het begrip compromis, d.w.z. het vinden van een oplossing die voor de grote meerderheid van onze landgenoten aanvaardbaar is. Moet ook niet gewezen worden op de partijsolidariteit die de taalgroepen van een zelfde partij noopt tot gezamenlijk overleg om tot overeenstemming te komen?

Het hiervoor geschetste systeem ligt wel volledig in de lijn van onze politieke tradities: onderhandelen om dan een middenweg te vinden. Het originele van de oplossing ligt hierin, het feit dat alles op het parlementaire vlak gebeurt, zonder dat aan de staatseenheid wordt geraakt. Tegenover het land lijkt de wetgevende macht één.

* * *

Sedert geruime tijd wordt naar aanleiding van de hervorming van onze instellingen gesproken over decentralisatie en deconcentratie als een middel om het streven van provinciën en gemeenten naar een ruimere autonomie inzake bestuur tegemoet te komen. U kent ongetwijfeld allen deze beide bestuurstechnieken: decentraliseren betekent het toekennen van bevoegdheden, die oorspronkelijk aan het centraal rijksbestuur waren toebedeeld, aan de regionale en lokale overheden, die ze dan uitoefenen in een sfeer van autonomie, soms met een beperkte voorgedij; bij de deconcentratie gaat het om de toekenning door een hoofd van een bestuur van zijn beslissingsbevoegdheid

aan een ondergeschikte, met de beperking dat er een recht van beroep is vanwege de geadministreerden en een recht van evocatie van het centraal bestuur.

België is de weg van de deconcentratie en de decentralisatie definitief opgegaan door de twee besluitwetten van 14 augustus 1933, welke geleid hebben tot toekenning van nieuwe bevoegdheden aan de provinciegouverneurs. Het eerste besluit, dat de Koning machtigt aan de provinciegouverneurs en aan de arrondissementscommissarissen de uitoefening toe te vertrouwen van de hem bij de wet verleende bevoegdheden inzake provinciaal, plaatselijk of particulier belang in een zuivere deconcentratie maatregel. Het tweede besluit echter verleent een autonome bevoegdheid aan de gouverneur wat de goedkeuring van bepaalde taken betreft en is als een decentralisatie maatregel te beschouwen, hetgeen naar onze mening als bestuurstechniek absoluut verkeerd is. Spijtig genoeg schijnt de Regering het veilige pad van de bestuurlijke deconcentratie tot verruiming van de bevoegdheden van de gouverneurs te willen verlaten, om deze hoge ambtenaren nieuwe autonome bevoegdheden toe te kennen met toepassing van een echt decentralisatiebeleid.

Het komt ons derhalve geraden voor hier een fundamentele bemerking te maken. Er bestaat hoegenaamd geen bezwaar tegen het feit dat aan de gouverneur nieuwe en meer uitgebreide bevoegdheden zouden worden toegekend in het raam van de deconcentratie, d.w.z. met behoud van het recht van beroep van de geadministreerde bij de Koning en het recht van evocatie van het centraal bestuur. Het zou, integendeel, volkomen verkeerd zijn aan de gouverneur, die een ambtenaar is, bij decentralisatie maatregel bevoegdheden toe te kennen; ongelukkig is dit echter reeds gebeurd en o.m. bij de wet van 27 juli 1961. Een soeverein beslissingsrecht is slechts denkbaar, zo het gepaard gaat met verantwoordelijkheid; voor handelingen, gesteld in het raam van een gedecentraliseerde bevoegdheid is de gouverneur aan niemand verantwoordelijkheid verschuldigd en disciplinair kan slechts tegen hem opgetreden worden, in geval hij nalaat of weigert de hem toegekende bevoegdheid uit te oefenen. Gezien decentralisatie slechts bij de wet kan verwezenlijkt worden, kan de Minister evenmin ter verantwoordelijkheid geroepen worden voor de handelingen van de gouverneur, die terzake niet meer optreedt als Commissaris van de Koning, doch wel als autonome voogdijoverheid, dit in strijd met art. 108, 5°, van de grondwet. Nu is het een fundamenteel principe van onze parlementaire democratie dat overheden met een autonome beslissingsbevoegdheid, op bestuurlijk gebied, rechtstreeks of onrechtstreeks onder de controle van het kiezerscorps moeten vallen. Dat is wel het geval wat de bestendige deputatie betreft, maar niet wat de gouverneur aangaat. Onze stelling is dus eenvoudig en duidelijk: aan de provinciegouverneurs mogen in de toekomst nieuwe en meer uitgebreide bevoegdheden worden toegekend, maar enkel in het raam van de deconcentratie, d.w.z. onder toezicht van het centraal bestuur.

Alleen aan de bestendige deputaties mag autonome beslissingsbevoegdheid bij wijze van decentralisatie maatregel worden toegekend. Wat deze nieuwe taken van de provinciebesturen betreft gaat onze bijzondere aandacht o.m. naar regionale economische expansie, stedenbouwkundige planning en ruimtelijke ordening, sociale woningbouw, een verruimde wegenpolitiek, ontspanning en cultuurcentra aangepast aan de speciale noden van elke provincie. Het is de taak en de plicht van de Regering door de oprichting van provinciale

en gemeentelijke fondsen met voldoende geldmiddelen, de mogelijkheid van een meer gedecentraliseerd beleid op provinciaal vlak te scheppen.

Wat evenwel de provinciale en gemeentelijke begrotingen betreft, zou best niet te veel aan de bestaande voogdijregeling worden gewijzigd, zoniet zou een toekomstige Regering wel eens een erg dure rekening op dat stuk te vereffenen krijgen...

Tenslotte — en enkel volledigheidshalve — willen we nog eens herhalen dat er in dit land circa duizend gemeenten moeten verdwijnen door aanhechting of samenvoeging, ten einde centra te vormen die op financieel, economisch en administratief gebied verantwoord zijn. Er zijn helaas vele burgemeesters en schepenen die geen politiek hara-kiri willen plegen. Toch zal het probleem moeten opgelost worden, samen met het doorvoeren van een verruimde deconcentratie en decentralisatie op provinciaal en gemeentelijk vlak.

* * *

Op cultureel gebied zou de grondwet in de nieuwe redactie van art. 23 moeten bepalen dat de taal in Vlaanderen het Nederlands is, in Wallonië het Frans en dat de hoofdstedelijke agglomeratie strikt de tweetaligheid dient na te leven. Dat betekent de definitieve vastlegging van de taalgrens en van de grenzen van de Brusselse agglomeratie. Hierbij aansluitend moeten beide landsgedeelten over een brede cultuurautonomie beschikken. Twee cultuurraden, één voor elk taalgebied zouden de gestelde problemen op cultuurgebied onderzoeken en voorstellen doen aan de Regering. We zijn evenwel de mening toegedaan dat het verkeerd zou zijn aan dergelijke raden een beslissingsbevoegdheid te geven; de uiteindelijke beslissing moet blijven berusten bij Parlement en Regering en niet bij een vergadering van wellicht eminente personen, die echter geen enkele politieke verantwoordelijkheid dragen en derhalve aan niemand aansprakelijkheid verschuldigd zijn.

* * *

Geredelijk mag worden aanvaard aan de hand van ondubbelzinnige aanwijzingen, als daar zijn de pers, de politieke en sociale verhoudingen, dat de parlementaire democratie door de grote meerderheid van de Belgische staatsburgers als de meest passende regeringsvorm wordt beschouwd. Deze geestesgesteldheid sluit direct aan bij de radicale toepassing door de grondwetgever van 1831 van het beginsel van de volkssoevereiniteit en van de voorrang van het Parlement in het Staatsbestel als zijnde de uiting van de soevereine volkswil. In zodanige politieke conceptie is het Parlement noodzakelijk de sluitsteen van de politieke organisatie. De morele grondslag, immers, van de Belgische staatsregeling en meteen de gulden regel van de parlementaire democratie is, dat de morele verantwoordelijkheid moet liggen bij degenen die wettelijk verantwoordelijk zijn. De grondwet zegt duidelijk welke overheidsorganen in België het recht bezitten het land te verbinden: met name het Parlement en de Regering. Alleen het Parlement echter bezit de volle bevoegdheid ter zake.

Nu rijst de fundamentele vraag of dit in werkelijkheid nu nog het geval is.

Sedert een kwarteeuw immers heeft zich een opmerkelijke machtsverschuiving voorgedaan ten voordele van de Uitvoerende Macht; de stuwende kracht is de Regering.

De vermindering van het aanzien en van de invloed

van het Parlement, dat in de tijdens de 19e eeuw ontstane regeringsstelsels onbetwistbaar de voorrang had boven de Uitvoerende Macht, heeft bij de burgers het gevoel verwekt dat het Parlement de Uitvoerende Macht niet meer controleert, doch dat het door deze beheerst wordt. Anders gezegd, als de Regering eenmaal vast op een meerderheid kan rekenen, stelt zij de wet en legt die aan de burgers naar eigen goeddunken op.

Wanneer we het probleem van dichterbij bekijken past het de traditie en de werkelijkheid te onderscheiden.

Belangrijk is het feit dat de grote problemen thans hoe langer hoe meer een supranationaal of Europees karakter vertonen. Belangrijke problemen worden opgelost door het afsluiten van verdragen die de nationale parlementen wel moeten bekrachtigen. De nationale politiek moet zich aanpassen aan doorlopende internationale onderhandelingen.

Een tweede belangrijke factor is dat de Staat zich steeds meer met economische en sociale aangelegenheden gaat bemoeien en hierdoor worden de te nemen besluiten voortdurend ingewikkelder en technischer. Daaruit volgt dat het parlementair initiatief feitelijk op de uitvoerende macht is overgegaan, welke beschikt over administratieve diensten en deskundigen.

Vroeger ging het er om de echtscheiding te regelen, de zondagsrust te waarborgen, toelagen te verlenen aan bepaalde categorieën van staatsburgers; dergelijke problemen zijn eenvoudig. Thans is de wetgeving uitermate technisch geworden omdat zij de sociale en economische verhoudingen veel dichter benadert. Laten wij het zonder omwegen zeggen: de wetsbepalingen zijn omzeggens onverstaanbaar voor oningewijden. Om alleen de verzekering tegen ziekte en invaliditeit te noemen; zou één burger op honderd weten wat de nomenclatuur is, de factor N, wie de derde betaler is en hoeveel de verzekerde zelf moet betalen, wat medische handelingen zijn en wat technische handelingen? Daarbij komt dat de huidige wetgeving zeer vaak streeft naar een wijziging in de verdeling van het nationaal inkomen onder de grote sociale groepen. Dergelijke wetgeving kan alleen tot stand komen met medewerking van deskundige bestuursambtenaren die de wetontwerpen voorbereiden. Hoe zou trouwens een economische en sociale programmatie kunnen ingevoerd worden zonder voorafgaande onderhandelingen tussen werkgevers en werknemers? Hoe zal men erin slagen de last van de ziekteverzekering om te slaan onder de geneesheren, ziekenbonden, zieken en belastingbetalers, zonder dat een ruim compromis onder alle betrokken groepen werd voorbereid?

Het parlementair stelsel veronderstelt dat 's lands vertegenwoordigers rekening houden met de desiderata van de burgers en trachten deze wensen te gemoet te komen. In de XIXe eeuw waren de kiezers gering in aantal en geïndividualiseerd. Thans kennen wij het algemeen stemrecht en zijn de burgers samengebracht in georganiseerde politieke partijen en in talrijke machtsgroepen.

Deze machtsgroepen bestaan — zij zijn een staatkundige en maatschappelijke realiteit. Zij hebben in ons staatsbestel een eigen taak, naast de politieke partijen en de vertegenwoordigende lichamen. Als wij deze taak onderkennen en erkennen, zal het mogelijk zijn de machtsgroepen in ons staatsbestel te integreren. Zij kunnen bijdragen tot het verkleinen van de grote afstand tussen bestuur en burgers, o.m. door hun voorlichtende en oriënterende functie naar beide zijden. Zij kunnen dit natuurlijker en met beter

gevolg doen dan menige met dit doel in het leven geroepen instelling, wanneer men, naast de negatieve, de positieve elementen in hun werkzaamheid wil opmerken en, in wetgeving en bestuur, daarbij aansluiting zoekt.

In dit verband stelt zich het belangrijk probleem van de betrekkingen tussen Parlement enerzijds en de economische, financiële en syndikale machtsgroepen anderzijds. Immers, de wensen en eisen van al deze belangengemeenschappen kunnen tot wettelijke voorzieningen leiden. Het komt derhalve geraden voor dat het Parlement en niet alleen de Regering rechtstreeks en volledig zou worden ingelicht.

Iedereen weet dat de financiële en economische groepen evenals de syndikale organisaties regelmatig besprekingen voeren met de leden van de Regering, dat ze op geregelde tijdstippen belangwekkende nota's en memoranda aan de Regering en, meer uitzonderlijk aan de leden van Kamer en Senaat doen toekomen. Wat het Parlement betreft verkrijgen dergelijke documenten niet altijd het passend gevolg omdat de parlementsleden individueel kennis krijgen van de documenten. Ten einde een degelijker informatie van het Parlement mogelijk te maken stellen we voor dat alle memoranda en bescheiden in de toekomst door de leiding van de financiële, economische en syndikale groepen rechtstreeks aan de Voorzitters van Kamer en Senaat zouden worden overgemaakt, die er zouden over waken dat niet alleen de parlementariërs, maar vooral de bevoegde commissies van Kamer en Senaat de bescheiden bijtijds zouden ontvangen om ze desgevallend te bespreken en met de bevoegde Ministers van gedachten te wisselen. Aldus zou de dialoog tussen Parlement en Regering en de machtsgroepen op een degelijke wijze worden georganiseerd. In dit verband moet ook worden gewezen op de noodzaak de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven nauwer bij de wetgevende taak van het Parlement op sociaal en economisch gebied te betrekken. Voor bepaalde aangelegenheden zouden de bevoegde commissies van Kamer en Senaat in de toekomst geregeld rechtstreeks het advies van deze belangrijke organismen moeten kunnen inwinnen bij de totstandkoming van wettelijke voorzieningen op economisch, financieel en sociaal gebied, indien dergelijke adviezen op vraag van de Regering nog niet werden verstrekt.

Zoals u allen weet brengen de sociale partners in 3 organismen op interprofessioneel vlak advies uit over sociale en economische problemen, te weten:

1) de Nationale Arbeidsraad (wet van 20 mei 1952): die aan de minister of aan de wetgevende kamers adviezen verstrekt over vraagstukken in verband met de sociale politiek;

2) de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (wet van 20 september 1948): die dezelfde consultatieve functie heeft op gebied van de economische politiek;

3) het Nationaal Comité voor Economische Expansie (koninklijk besluit van 25 november 1960): dat samengesteld is uit vertegenwoordigers van de patronale en syndicale organisaties en onder het voorzitterschap staat van de Minister van Economische Zaken; het Comité stelt de algemene doelstellingen van het economisch beleid met name op het gebied van investeringen, werkgelegenheid, prijzen en wedden voor; het verschaft aanwijzingen aangaande de vooruitzichten der onderscheiden economische sectoren; het brengt advies uit over openbare investeringen; het doet aanbevelingen in verband met particuliere investeringen.

Op 29 november 1963 werd door de Ministers Spinoy en Servais bij de Kamer van Volksvertegen-

woordigers een wetsontwerp houdende oprichting van een Sociaal-Economische Raad ingediend (document nr. 675 (1963-1964)). Deze Raad zou gevormd worden door samenvoeging van de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven om, volgens de memorie van toelichting, aan een drievoudige leemte van de huidige consultatieve organismen te verhelpen:

1) door de onderlinge samenhang van de sociale en economische problemen heeft het bestaan van 2 afzonderlijke raden een versnippering der inspanningen voor gevolg;

2) het huidige gebrekkig verloop van de raadpleging heeft voor gevolg dat voor een aantal belangrijke problemen geen advies werd gevraagd aan de Nationale Arbeidsraad of aan de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven;

3) de adviezen van de Nationale Arbeidsraad en van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven hebben het gewenste gezag niet, wat o.m. blijkt uit het feit dat het publiek weinig over de werking van deze raadgevende organismen verneemt.

In syndikale middelen staat men echter wantrouwig t.o.v. de voorgestelde fusie, daar gevreesd wordt dat in het nieuw consultatief orgaan de sociale problemen te veel ondergeschikt zullen worden gemaakt aan de economische problemen.

Het komt ons voor dat de bestaande raden best in hun huidige functie zouden behouden blijven, mits evenwel aan hun adviezen een ruimere weerslag te geven door de samenwerking tussen het Parlement en de Raden te institutionaliseren. Het Parlement zou geen belangrijk ontwerp of voorstel op economisch, financieel of sociaal gebied goedkeuren zonder het gemotiveerd advies van de hiervoor geciteerde organismen.

* * *

Sedert enkele decennia heeft zich een belangrijke wijziging in de parlementaire werkzaamheden voorgedaan, met het gevolg dat de bespreking van de ontwerpen en voorstellen van wet en het onderzoek zelf van het regeringsbeleid vlotter en meer doeltreffend zijn geworden, ofschoon het probleem van een meer efficiënte controle over de financiële handelingen van de Regering blijft bestaan.

Terwijl een kwarteeuw geleden de problemen tijdens de openbare vergaderingen werden besproken en afgehandeld, is dit thans het geval niet meer. Het grootste deel van de parlementaire arbeid wordt verricht in de parlementaire commissies, waar alle vraagstukken grondig onderzocht en langdurig besproken worden, met het gevolg dat de meeste volledig behandeld zijn vooraleer zij in openbare vergadering aan het oordeel van de parlementsleden worden voorgelegd. Zulks is toe te schrijven aan de steeds grotere verscheidenheid en ingewikkeldheid van de problemen, wat de parlementsleden tot specialisatie heeft genoopt. In Kamer en Senaat zijn het dus doorgaans de deskundige leden die op actieve wijze deelnemen aan de studie en bespreking van de teksten. Dit heeft tot gevolg dat het debat in openbare vergadering, evenals in de commissies een discussie tussen specialisten wordt, hetgeen bij de gewone man de indruk moet wekken dat slechts een gering aantal leden in de besproken problemen belang stellen.

Deze evolutie staat in direct verband met de institutionalisering van de staatspartijen.

Het staat nu onomstootbaar vast dat de vlotte werking van een parlementaire democratie onmogelijk is

zonder het bestaan van goed georganiseerde staatspartijen: dat zijn in België de Christelijke Volkspartij, de Belgische Socialistische Partij en de Partij voor Vrijheid en Vooruitgang, die in feite de voortzetting is van de vroegere Liberale Partij.

Deze politieke organisaties, die elk hun eigen leiding en studiebureaus hebben treden in feite op als regelende organen van de democratie. Zij immers maken het de kiezers mogelijk over bepaalde programma's bij de parlementsverkiezingen een oordeel te vellen. De politieke partijen zijn de weergave van de verschillende strekkingen van de openbare opinie. Voor de Belgische kiezer is de politieke partij het orgaan dat hem een programma voorlegt en hem de gelegenheid geeft om vertrouwd te geraken met de belangrijke problemen van de tijd.

Ingevolge de belangrijke hervorming van het Kamerreglement, waartoe onder het voorzitterschap van de heer Ach. Van Acker in 1962 is overgegaan, zijn de staatspartijen thans als politieke fracties door het reglement erkend.

De controle over het regeringsbeleid gebeurt voornamelijk eensdeels door de besprekingen tijdens de wekelijkse vergadering van elke fractie waar het standpunt van de fractie tegenover de politieke, economische en sociale problemen wordt bepaald, anderdeels door de debatten in de parlementaire commissies waarin de specialisten van elke fractie zitting hebben.

De hierboven vermelde hervorming van het reglement van de Kamer heeft belangrijke maatregelen ingevoerd met het doel de controle van het Parlement over het financieel beleid van de Regering vlotter te doen verlopen, inzonderheid wat de begrotingspolitiek betreft.

Tenzij de Kamer anders beslist, wordt gedurende de eerste drie maanden na de ronddeling van de begrotingen voorrang verleend aan de behandeling van de begrotingsontwerpen. De Rijksmiddelenbegroting moet uiterlijk vóór 25 december goedgekeurd zijn; over de overige begrotingen die bij de Kamer aanhangig zijn, moet uiterlijk op 31 maart gestemd zijn (art. 58).

De Rijksmiddelenbegroting wordt verwezen naar de Begrotingscommissie, bestaande uit de commissie van financiën, plus de voorzitters van elke der overige vaste commissies, die echter niet stemgerechtigd zijn. De begrotingscommissie komt ambtshalve in de loop van de eerste 10 dagen van oktober bijeen. Zijn de begrotingen niet bijtijds rondgedeeld, dan wordt hiervan een proces-verbaal opgemaakt, dat aan de leden van de Kamer wordt medegedeeld (art. 59). De overige begrotingen worden naar de bevoegde vaste commissie verwezen. Elke commissie moet binnen tien dagen na de ronddeling van de haar toegezonden begroting bijeenkomen. Met betrekking tot de begrotingen die de Senaat aan de Kamer doet toekomen, wordt, tenzij de Kamer anders beslist, over deze in de commissie niet beraadslaagd en geen verslag uitgebracht (art. 62). Echter kan de Kamer beslissen dat de door de Senaat toegezonden begrotingen in de openbare vergaderingen van de vaste afdelingen zullen worden besproken (art. 65).

De inrichting van deze vaste afdelingen is wel de belangrijkste hervorming. Grosso modo bestaat zij hierin dat een deel van de Kamer in openbare vergadering een begroting afhandelt. Op die manier kunnen verscheidene begrotingen tegelijkertijd hun beslag krijgen. In de vaste afdelingen wordt niet gestemd. Er zijn evenveel vaste afdelingen als er ministeriële departementen zijn. Alle Kamerleden mogen de vergadering van de vaste afdelingen bijwonen.

De hier genoemde maatregelen, wat ook hun belang moge zijn voor een vlot verloop van de parlementaire werkzaamheden in verband met de bespreking van de begrotingen, komen ons evenwel onvoldoende voor. Aan het Parlement moeten andere middelen gegeven worden om een van zijn hoofdopdrachten — de controle over het financieel beheer van de Regering — doeltreffend te maken.

Het probleem is zeker niet nieuw.

Wanneer men de voortdurende stijging voor ogen houdt van de aanzienlijke bedragen waarover de Uitvoerende Macht beschikt in de meest diverse sectoren van 's lands bedrijvigheid, wordt de omvang en de ingewikkeldheid van het probleem duidelijk. Daarbij komt dat de Staatsburgers sedert een kwarteeuw hoe langer hoe meer beseffen dat de financiële politiek van de Regering een directe weerslag heeft op de sociale en economische politiek.

Met betrekking tot de financiële controle over de besteding van de rijks gelden door de Uitvoerende Macht zelf werden in de jongste jaren belangrijke verbeteringen in het bestaande systeem aangebracht. Vanzelfsprekend zijn het maatregelen in verband met de interne tucht in de Regering, of gaat het om boekhoudkundige regelingen.

Het is de grote verdienste van de huidige Minister van Financiën, de heer Dequae, en van wijlen Ministeradjunkt van Financiën, de heer Tielemans, de begrotingscontrole te hebben hervormd, door het koninklijk besluit van 5.10.1961, dat de bestaande financiële controle eenvoudiger en doeltreffender heeft gemaakt, en door de wet van 28.6.1963 die de wetten op de rijkscomptabiliteit aan de noden van deze tijd heeft aangepast.

Er is niets veranderd inzake de voorbereiding van de begroting en van de begrotingswetten die erop berusten. Het Comité van Financiën en Begroting onderzoekt en coördineert de begrotingsvoorstellen van de verschillende departementen en keurt ze ten slotte goed. Voor de amendementen van minder belang, en alleen in spoedeisende gevallen, kan de Minister van Financiën in de plaats van het Comité optreden, zoals trouwens nu reeds in de praktijk gebeurt.

Anders is het echter gesteld met de controle op de uitvoering van de begroting; hier wordt de rol van het Begrotingscomité aanzienlijk gewijzigd. Het Comité wordt in beginsel van elke automatische bemoeiing ontheven en houdt bijgevolg op een administratief kaderwerk te zijn, waarvan de tussenkomst trouwens dikwijls overbodig was en in de meeste gevallen de beslissingen vertraagde. De vroegere bevoegdheden ervan gaan over op de Minister van Financiën, die bijgevolg zelf de voorontwerpen van wetten, besluiten, beslissingen en zo meer zal mogen goedkeuren, zelfs indien de uitvoering ervan niet kan geschieden binnen de perken van de bestaande kredieten of indien zij een nieuw beginsel inhouden. Evenwel mag de Minister van Financiën om het even welke bundel aan het Begrotingscomité voorleggen, indien hij van mening is dat hij de verantwoordelijkheid van de voorgestelde maatregelen niet alleen moet dragen, hetgeen zeer dikwijls het geval zal zijn voor belangrijke zaken.

Maar voor alle gewone zaken wordt het advies van het begrotingscomité niet meer ingewonnen. Anderzijds wordt het Begrotingscomité uitdrukkelijk belast met het voortdurend volgen van de uitvoering van de begroting en van de financiële toestand in het algemeen. Het zal geregeld ingelicht worden en aldus de nodige maatregelen kunnen voorschrijven wanneer de toestand dit vereist.

Terwijl de Minister van Financiën sommige vroegere bevoegdheden van het Begrotingscomité overneemt, wordt daarentegen zijn tussenkomst in minder belangrijke zaken, als b.v. subsidies van gering belang, niet meer verplicht gesteld. Zijn tussenkomst wordt dus niet meer overgedragen in al deze gevallen, maar hij zal beslissen telkens wanneer de Inspectie van Financiën geen gunstig advies meent te kunnen uitbrengen over de haar voorgelegde voorstellen.

De Inspectie van Financiën heeft dus op haar beurt grotere verantwoordelijkheid voor de zaken waarvoor geen instemming van de Minister van Financiën meer vereist is, en zij is anderzijds ontlast van het verplichte visum in een aantal bijzondere gevallen, wat niet belet dat zij het gebruik van de kredieten en de wenselijkheid van alle uitgaven verder zal kunnen nagaan.

Ofschoon het misschien voorbarig lijkt thans reeds een definitief oordeel uit te spreken over de verdienste van de tot stand gebrachte hervorming inzake budgettaire en administratieve controle, mag toch worden onderstreept dat het nieuwe stelsel een werkelijke vereenvoudiging inhoudt. Een latere terugkeer naar een systeem waaruit de controle over de zakelijke inhoud van voorstellen zou gebannen worden, met als logisch gevolg het herstel van individuele politieke verantwoordelijkheid van de Ministers vóór het Parlement, lijkt vooralsnog onwaarschijnlijk.

Welke ook de verdiensten mogen zijn van de hiervoor geschetste hervorming, toch blijft het vraagstuk van de controle van het Parlement over het financieel beleid van de regering in zijn geheel bestaan.

De artikelen 110, 111, 115 en 116 van de grondwet belasten uitdrukkelijk het Parlement met controle over het financieel beleid van de Regering.

Deze controle geschiedt door het Parlement zelf, bij de bespreking en stemming over de algemene rekening van de Staat, en de diverse begrotingen, ofwel voor rekening van het Parlement door het Rekenhof, dat, naast zijn juridictionele controle op de rekenplichtigen van de Staat, tevens de wettelijkheid en de regulariteit van de financiële verrichtingen onderzoekt.

De laatste jaren werd herhaaldelijk kritiek uitgebracht op een dergelijk controlesysteem. Van diverse zijde werd op de volgende tekortkomingen gewezen:

- de traagheid van de Parlementaire controle, daar de opmerkingen van het Rekenhof aan het Parlement te laat worden voorgelegd;
- het gebrek aan controle over de opportuniteit van de uitgaven en de rentabiliteit ervan;
- het feit dat de controle van het Rekenhof slechts op stukken geschiedt en dus zuiver boekhoudkundig blijft;

- de onvoldoende controle van het Rekenhof op de ontvangsten van de Staat of beter gezegd van de zetting der belastingen.

Uitgaande van deze overwegingen hebben de drie traditionele partijen onlangs elk een wetsvoorstel ingediend om tot een doeltreffender Parlementaire controle te komen.

Een eerste wetsvoorstel werd de 14e juni 1962 door de heer Van den Boeynants en consoorten neergelegd (doc. 381-1, Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting 1961-62).

De bedoeling, naar de memorie van toelichting, is te komen tot:

- de inschakeling van de begroting in de programmatie van het economisch en sociaal beleid;
- de herziening van het statuut van de Inspectie van Financiën en van de wet over de controle der parastatale instellingen;

— de vernieuwing van de door het Rekenhof uitgeoefende controle om het Parlement en het land in staat te stellen een inzicht te krijgen in de economische en sociale doelmatigheid van de overheidsuitgaven.

Als middel daartoe wordt voorgesteld het kader en de bevoegdheid van het Rekenhof uit te breiden; in plaats van de twee bestaande Kamers zouden er zes zijn; alle openbare instellingen, door de Koning aan te wijzen, zouden voortaan onder de controle van het Rekenhof komen te staan; de formaliteit van het voorafgaand visum zou worden afgeschaft; de controle op stukken zou worden aangevuld met de mogelijkheid van controle ter plaatse.

Het Hof zou tevens opdracht krijgen de gepastheid en doelmatigheid van de overheidsuitgaven te onderzoeken en zou gemotiveerde adviezen uitbrengen over alle begrotingsontwerpen, ontwerpen of voorstellen met financiële terugslag. De leden van het Hof zouden voortaan deelnemen aan de werkzaamheden van de gespecialiseerde parlementaire commissies.

Op 7 februari 1963 werden, onder handtekening van de heer Van den Boeynants alléén, een reeks amendementen neergelegd op zijn voorgaand voorstel (Doc. Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting 62-63, nr 381-2), die praktisch de hele opzet van het aanvankelijk wetsvoorstel veranderen.

Bij dit document wordt de oprichting voorgesteld van een parlementaire «Kamer van toezicht op de openbare uitgaven», die, onderscheiden van het Rekenhof en naast de activiteit van deze laatste instelling, zou gelast worden om voor rekening van het Parlement toezicht uit te oefenen op de opportuniteit en de doelmatigheid van de uitgaven.

Op 31 januari 1963 werd door de heren Boeykens en consoorten eveneens een wetsvoorstel neergelegd houdende wijziging van de wet van 29.10.1846 betreffende de organisatie van het Rekenhof (Doc. 494, 1 en 2, Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting 1962-63). De auteurs van dit wetsvoorstel onderlijnen het gemis aan een degelijke controle van de ontvangsten door het Rekenhof, m.a.w. van de zetting der belastingen. In een merkwaardige toelichting wordt nog gewezen op het feit dat de gebrekkige uitoefening van zijn taak door het Rekenhof inzake controle der ontvangsten hoofdzakelijk te wijten is aan volgende vier oorzaken:

1° de onnauwkeurigheid van de desbetreffende voorschriften zowel in de grondwet als in de latere wetten;

2° de materiële moeilijkheden om de controle van de belastinginkomsten uit te oefenen bij gebrek aan controle ter plaatse;

3° het gemis aan specialisatie van het Hof en zijn diensten inzake belastingrecht;

4° de strakke organisatie van de instellingen belast met de financiële controle.

Derhalve wordt voorgesteld:

a) de oprichting in het Rekenhof van twee nieuwe kamers belast met het toezicht op de zetting van de belasting;

b) de invoering in de organieke wet op het Rekenhof van een bepaling die uitdrukkelijk aan het Rekenhof de bevoegdheid van toezicht op de zetting der belastingen geeft;

c) de organisatie van een controle ter plaatse;

d) de mededeling ten minste eens per jaar aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers van de opmerkingen van het Hof betreffende de uitoefening van de bedoelde controle.

Ten slotte werd op 28.2.1963 (Kamer van Volksver-

tegenwoordigers, zitting 62-63, doc. n° 520-1) door de heren De Clercq en consoorten een wetsvoorstel neergelegd houdende wijziging van de wet van 29.10.1846 op de organisatie van het Rekenhof, welk voorstel voor al de aangehaalde tekortkomingen maar één oplossing ziet: aan het Rekenhof uitdrukkelijk de bevoegdheid verlenen om een controle ter plaatse te verrichten.

Deze drie wetsvoorstellen bewijzen hoezeer de belangstelling voor het vraagstuk van de controle van het financieel beheer van de Staat gegroeid is.

Wij zijn van oordeel dat elk van de initiatieven belangrijke en interessante gegevens bevat omtrent de verbetering van de parlementaire controle. Het komt ons evenwel voor dat, alvorens nieuwe organen op te richten, het Parlement zelf over de tekortkomingen in het financieel beheer beter en doelmatiger moet worden ingelicht.

Een betere, verscherpte controle door het Parlement zelf is slechts mogelijk in zover het daartoe ingestelde controlelichaam, het Rekenhof, bijtijds en volledig voorlichting verstrekt.

Thans geschiedt deze informatie eens per jaar bij het voorleggen van het «Boek van Opmerkingen» door het Rekenhof, omtrent de uitvoering van de Begroting, ofschoon het Hof op eigen initiatief spontaan aan het Parlement zijn opmerkingen kan overmaken. Iedereen weet dat het voormelde boek met een aanzienlijke vertraging wordt gepubliceerd, zodat de voorgebrachte opmerkingen vaak door de feiten voorbijgestreefd zijn. Het is anderzijds uiterst zeldzaam dat het Rekenhof onmiddellijk zijn opmerkingen rechtstreeks aan het Parlement doet toekomen.

Derhalve menen wij dat aan het Rekenhof de wettelijke verplichting moet worden opgelegd in principe al haar belangrijke opmerkingen aan het Parlement te doen toekomen. Iedere opmerking van het Hof, welke als gevolg van de door haar uitgeoefende controle zou wijzen op een zware tekortkoming, zou onmiddellijk en verplicht samen met een degelijke motivering, aan de Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers dienen te worden toegezonden. Deze opmerkingen zouden worden verwezen naar een speciale hiervoor opgerichte commissie, die leden van het Rekenhof evenals de bevoegde Minister zou horen vooraleer verslag bij de Kamer uit te brengen. In de Kamer zou hierover een debat worden gehouden. Dergelijke werkwijze kan dan alleen vruchten afwerpen wanneer de problemen die op die manier worden behandeld werkelijk belangwekkend zijn en de verantwoordelijkheid van de administratie in het gedrang brengt.

Minder belangrijke zaken horen thuis in het Boek der Opmerkingen. Er weze terloops opgemerkt dat in de jongste tijd leden van de Kamer, bij de bespreking van de begroting, opmerkingen van het Hof ten berde hebben gebracht.

Wat de opportuniteit en de doelmatigheid der bestedingen betreft moet de Regering alleen verantwoordelijk blijven tegenover het Parlement. Het gaat hier immers om een fundamenteel politieke aangelegenheid die onmogelijk aan een of ander adviserend college kan worden toevertrouwd. Indien het Parlement afstand doet van zijn taak de opportuniteit en de doelmatigheid van de financiële maatregelen van de Regering te controleren, verliest het meteen één van zijn voornaamste prerogatieven.

* * *

Sedert anderhalve eeuw is de grondwettelijke mon-

archie de staatsvorm van het land. Er zijn in het verleden opvallend weinig stemmen opgegaan om een andere regeringsvorm aan te prijzen; dat is evenmin het geval geweest bij de bespreking van de op handen zijnde grondwetswijziging.

Bij de beschouwingen die wij zullen wijden aan de hervorming van het regeringsapparaat, dienen wij derhalve rekening te houden met de gans bijzondere wijze waarop deze monarchale regeringsvorm thans werkt. De parlementaire monarchie berust immers op een zekere tweeledigheid in de uitoefening van de uitvoerende macht: enerzijds een Staatshoofd die weliswaar actief deelneemt aan 's lands beleid, maar wiens rol er voornamelijk in bestaat als arbiter op te treden tussen de politieke partijen; anderzijds een Regering, geleid door een Eerste Minister die feitelijk de rol van de vorst in de negentiende eeuw heeft overgenomen; ten slotte politieke partijen die feitelijk het monopolie van de politieke macht bezitten. Het voordeel van deze stand van zaken ligt wel hierin dat een soepele toepassing van de grondwettelijke beginselen een voortdurende aanpassing aan de noden van de tijd mogelijk maakt.

Sedert de reorganisatie van de Regering, die onder het eerste ministerschap van de heer Theo Lefèvre werd ondernomen, is de werking van deze instelling doeltreffender geworden. Dank zij de oprichting van een Kabinet voor Algemeen Beleid bestaande uit de voornaamste ministers, verlopen de besprekingen op het hoogste vlak in een sneller tempo. De oprichting van verschillende interministeriële comités heeft een degelijke voorbereiding van de beslissingen betreffende de economische, financiële en sociale politiek in de hand gewerkt.

Wat ook het belang is van de hierboven geschetste hervorming, er blijft niettemin het belangrijk probleem van de te nemen maatregelen ten einde voor elke minister lichamelijk en intellectueel de mogelijkheid te scheppen om zijn taak degelijk te vervullen.

Het verbaast steeds opnieuw te zien hoeveel politici voor een ministerportefeuille in aanmerking wensen te komen, wanneer men bedenkt welke schier onmenselijke taak een minister thans moet verrichten.

Een minister is immers tegelijk het hoofd van een bestuur en een vooraanstaand politicus. Wegens de groeiende staatsbemoeiing zijn beide opdrachten steeds zwaarder geworden, met het gevolg dat een bekwaam minister die zich van zijn taak behoorlijk wil kwijten, bijna onvermijdelijk na een korte ambtstermijn een totale lichamelijke en geestelijke uitputting tegemoet gaat. Tijdens de parlementaire zitting moet de minister voortdurend contact houden met het parlement, waar hij regelmatig de besprekingen van zijn parlementaire commissie, of de openbare vergaderingen moet bijwonen. Dag aan dag moet hij zeer nauw samenwerken met zijn administratie want een minister die zulks verwaarloost, is aangewezen op zijn medewerkers en loopt uiteindelijk het gevaar onvoldoende of verkeerd voorgelicht te worden. In de meeste gevallen moet de impuls uitgaan van de minister naar het kabinet; de minister moet onderrichtingen geven, de uitvoering van de regeringsbeslissingen door de ambtenaren controleren. Regelmatig moet hij beroepsverenigingen en machtsgroepen van zijn sector ontvangen en hier is zijn taak als behartiger van het algemeen belang wel bijzonder belangrijk. Daarbij moet hij nog de tijd vinden om goede betrekkingen te onderhouden met het bestuur van zijn partij, met de parlementariërs van zijn groep en ten slotte met zijn kiezers.

Het vraagstuk is niet nieuw; men heeft er zich in

vele landen reeds sedert jaren rekenschap van gegeven dat dergelijke taak niet door een man alleen kan vervuld worden. Het bestaan van een ministerieel kabinet kan geen oplossing brengen, daar de leden van dergelijke kabinetten geen politieke of administratieve verantwoordelijkheid bezitten. Wat het probleem nog moeilijker maakt is het feit dat het bestuur, vooral sedert de tweede wereldoorlog, heel wat van zijn neutraliteit heeft ingeboet en helaas al te zeer een politiek karakter is gaan vertonen.

Bewust van deze toestand heeft men in Nederland van de herziening van de Grondwet in 1948 gebruik gemaakt om voor te schrijven dat de Koning voor een departement een of meer Staatssecretarissen kan benoemen, die in alle gevallen, waarin de Minister, hoofd van het departement, zulks nodig acht en met inachtneming van diens aanwijzingen in diens plaats als Minister optreden. De Staatssecretaris is uit dien hoofde verantwoordelijk, onverminderd de verantwoordelijkheid van de Minister, hoofd van het departement. Op hem zijn van toepassing alle bepalingen van de Grondwet die op de ministers van toepassing zijn.

We zouden ten eerste willen aanraden het Nederlandse voorbeeld in België na te volgen. Ten einde hun taak naar behoren te kunnen vervullen en alle grondwettelijke bezwaren te omzeilen zouden de staatssecretarissen in België politieke medewerkers zijn van de ministers; ze zouden als zodanig door de Koning worden benoemd, ze zouden deel uitmaken van de regering en derhalve politiek verantwoordelijk zijn voor het parlement; hun bevoegdheid en hun werkterrein zou bepaald worden door de ministers met wie ze moeten samenwerken en wier taak zij gedeeltelijk zouden overnemen; de handelingen van de staatssecretarissen tenslotte zouden eveneens de ministers verbinden. In een dergelijke conceptie zouden in België de ministers in hun politieke en administratieve taak bijgestaan worden door een of meer staatssecretarissen, die hun directe medewerkers zouden zijn. Deze oplossing zou tevens het voordeel bieden dat de ministeriële kabinetten tot een minimum zouden kunnen worden teruggebracht zodat de minister en de staatssecretarissen met hun bestuur nauwer zouden samenwerken. Een van die staatssecretarissen zou in elk geval de belangrijkste taak op zich nemen zijn minister bij de bespreking in het parlement voortdurend te vertegenwoordigen. Deze regeling is ongetwijfeld te verkiezen boven de huidige formule. In elk geval moet vermeden worden dat een adjunct-minister moet samenwerken met een Minister van een andere partij en aldus tot een soort politiek concubinaat veroordeeld wordt.

* * *

Ongeveer een jaar geleden heeft de Koning in zijn kerstboodschap gewezen op de noodzaak onze instellingen te vernieuwen in een geest van verdraagzaamheid. Ofschoon de Vlaamse cultuur na 1830 bijna ten onder is gegaan, hebben de Vlamingen in dit land langzaam maar zeker de plaats weten te veroveren welke hun toekomt. Spijt vele conflicten hebben we in de loop der jaren een politiek systeem kunnen opbouwen waar Belgen van verschillende religieuze, filosofische en politieke overtuiging vreedzaam tezamen kunnen leven. We zijn nu op een keerpunt van onze geschiedenis. We moeten het strikt unitaire België vervangen door een huis waar het cultureel erfgoed van Vlamingen en Walen veilig is gesteld, waar de vensters wijd open staan voor de frisse Europese geest, die rijk aan ideeën binnenwaait. Men heeft zo dikwijls onze pragmatische geest, ons gezond verstand geroemd dat we het aan

onzelf verplicht zijn daar nu eens eindelijk blijk van te geven. De aanstaande grondwetsherziening is de laatste kans die ons geboden wordt; mogen al degenen, die in deze verantwoordelijkheid dragen, zulks niet vergeten! De gelegenheid wordt ons nu geboden in een hervormd België onszelf te zijn. Mag ik u dan uitnodigen, geachte toehoorders, niet alleen Vlamingen te

zijn om Europeërs te worden, naar het gevleugeld woord van August Vermeylen, maar liever overtuigende Vlaamsgezinden te zijn om goede Belgen te blijven.

Prof. R. SENELLE
Hoogleraar aan de
Rijksuniversiteit Gent

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1ste Kamer. — 23 januari 1964.

Eerste voorzitter: M. Giroul.

Raadsheer-verslaggever: M. Polet.

Advokaat-generaal: M. Janssens de Bisthoven.

Advokaten: Mrs. Demeur, Debruyne, Simont.

Arbeidsongevallen. — Betekenis van het woord «aangestelde» in art. 19 van de wetten op de arbeidsongevallen.

Het woord «aangestelde» in art. 19 van de wetten betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit de arbeidsongevallen heeft geen andere betekenis dan hetzelfde woord in artikel 1384 B.W. De band van ondergeschiktheid, die het begrip van aangestelde veronderstelt, bestaat zodra een persoon in feite zijn gezag of zijn toezicht op de daden van een andere persoon kan uitoefenen, zelfs wanneer dit gezag of dit toezicht niet in een overeenkomst hun oorsprong vinden.

Mutuelle der Verenigde Syndikaten t/ Domisse en cs.
en Domisse t/ Bastin en cs.

Gelet op het bestreden arrest op 19 januari 1961 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Overwegende dat de onder de nummers 3258 en 3358 van de algemene rol ingeschreven zaken samenhangend zijn;

I. Wat de tegen René Domisse gerichte voorziening betreft:

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 2, 3, 6, 9 en 19 van de wetten op de arbeidsongevallen op 28 september 1931 gecoördineerd, zoals deze wetten later gewijzigd werden namelijk op 9 juni 1945 en op 10 juli 1951, 1 van de wet van 10 maart 1900 op de arbeidsovereenkomst, 1 van de wetten betreffende het bediendencontract op 20 juli 1955 gecoördineerd, 1382, 1383, 1384 en 1779 van het Burgerlijk Wetboek, alsook van artikel 97 van de Grondwet,

doordat, om de eis te verwerpen tegen verweerder Domisse, door eiseres Mutuelle der Verenigde Syndikaten ingesteld als verzekeraar-arbeidsongevallen van de bediende Joseph Bastin en van zijn patroon «Etablissements Soubry», tot volledige betaling (hoewel binnen de perken van haar uitgaven) van de vergoedingen in solidum verschuldigd door gezegde Domisse en Guy Bastin, zoon van Joseph Bastin, mededaders van het door deze laatste ondergaan arbeidsongeval, het bestreden arrest hierop steunt dat naar luidt van artikel 19 van de samengeordende wetten op de arbeidsongevallen het slachtoffer van dergelijk ongeval en, dienvolgens, het hoofd van zijn onderneming en dezer verzekeraar als

in de plaats gestelde optredende, hun verhaal beperkt zien tot de door de samengeordende wetten voorziene vergoedingen in zover de aansprakelijkheid voor het ongeval op het hoofd van de onderneming of zijn arbeiders en aangestelden rust, het arrest beslissende dat Guy Bastin deze hoedanigheid bezat, zulks zonder acht te slaan op het feit dat Guy Bastin met het hoofd van de onderneming door geen enkel arbeids- of bediendencontract verbonden was, noch overigens door om het even welk contract, doch le door te verklaren dat «een band van ondergeschiktheid in de enge zin en het bestaan van een contract niet vereist waren om tussen personen een betrekking van aansteller tot aangestelde in de zin van deze wetsbepalingen tot stand te brengen» (de artikelen van de samengeordende wetten op de arbeidsongevallen en 1384 van het Burgerlijk wetboek) dat «het karakter van de betrekkingen van ondergeschiktheid afhangt van in elke zaak na te gaan feitelijke omstandigheden, feitelijke toestand die onafhankelijk is van elke rechtsband welke de betrekking van aansteller tot aangestelde kan ten gevolge hebben en 2e door deze hoedanigheid van aangestelde hieruit af te leiden dat Guy Bastin «de wagen, welke aan de «Etablissements Soubry» toebehoorde, bestuurdde krachtens een toelating welke deze vennootschap hem bepaald toegekend had met het doel Joseph Bastin te voeren bij de verplaatsingen welke deze laatste in dienst van de «Etablissements Joseph Soubry» moest verrichten, dat Guy Bastin dus handelde voor de uitvoering van aan deze vennootschap te bewijzen diensten, welke vennootschap hem te dien einde haar vertrouwen geschonken had en dat de vennootschap dienvolgens een recht van bestuur, van toezicht of van controle had op de manier waarop Guy Bastin zich van zijn opdracht kweet door de wagen te gebruiken, waarvan men hem het besturen toevertrouwd had voor wel bepaalde doeleinden in dienst van de «Etablissements Joseph Soubry»»; dat het bestreden arrest aldus de werkelijke betekenis van het woord «aangestelde» miskend heeft door er een uitbreidende, en dus te veroordelen betekenis aan te geven, in verband met de bepalingen, zowel van art. 19 van de samengeordende wetten op de arbeidsongevallen als van artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek, inzonderheid in zover het arrest het wil afzonderen van elk bedienden- of arbeidscontract, en zelfs van om het even welk contractueel verband, in zover het de draagwijdte ervan uitbreidt tot betrekkingen welke die van aansteller tot aangestelde niet zouden zijn en in zover het ten slotte, in het systeem van het arrest zou volstaan tot het voorhanden zijn van de hoedanigheid van aangestelde, dat het ondernemingshoofd ten opzichte van de betrokken persoon een recht zou hebben, hetzij van bestuur, hetzij van toezicht, hetzij van controle, althans, is de motivering van het arrest aldus dubbelzinnig en voldoet het niet aan het voorschrift van artikel 97 van de Grondwet:

Overwegende dat uit het bestreden arrest volgt: 1°

dat op 21 februari 1952, Joseph Bastin en René Domisse in een verkeersongeval gekwetst werden; 2° dat, bij vonnis van 24 december 1952, dat kracht van gewijsde heeft verkregen, de correctionele rechtbank van Bergen beslist heeft dat Guy Bastin en René Domisse aansprakelijk zijn voor de schade die uit het ongeval voortspuit, de eerste, tot beloop van negen tienden, de tweede tot beloop van een tiende; 3° dat er tussen de vennootschap « Les Etablissements Joseph Soubry » en Joseph Bastin, vader van Guy Bastin, een bediendencontract bestond; 4° dat daar het ongeval in de loop van en ingevolge de uitvoering van dit contract overkomen is, Joseph Bastin de door de wetten betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit de arbeidsongevalln, op 28 september 1931 samengeordend, voorziene vergoedingen ontving;

Overwegende dat eiseres die de vennootschap Joseph Soubry verzekert van Domisse de terugbetaling vordert van de algeheelheid van de forfaitaire vergoedingen welke zij aan Joseph Bastin betaald heeft of zal moeten betalen;

Overwegend dat, zonder uit dien hoofde bestreden te zijn, het arrest aanneemt dat wanneer een arbeidsongeval het gevolg is van samenlopende fouten door een aangestelde van het ondernemingshoofd en een derde begaan, het ondernemingshoofd of de verzekeraar die in zijn plaats treedt de terugbetaling van de aan het slachtoffer betaalde forfaitaire vergoedingen slechts kunnen vorderen in zover de derde volgens het gemeen recht voor het ongeval aansprakelijk is;

Overwegende dat het arrest beslist dat op het ogenblik van het ongeval, Guy Bastin een aangestelde was van de vennootschap Joseph Soubry;

Overwegende dat, in tegenstelling met de bewering van het middel, de redenen, welke deze beslissing rechtvaardigen, niet met dubbelzinnigheid behept zijn; dat zij duidelijk aantonen dat het Hof van beroep geoordeeld heeft dat de door artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde band van ondergeschiktheid niet noodzakelijk op een overeenkomst gegrond moet zijn en dat, ter zake, het bestaan van deze band uit feiten, welke het arrest uiteenzet, blijkt;

Overwegende dat het woord « aangestelde » in artikel 19 van de wetten betreffende de vergoeding der schade voortspruitend uit de arbeidsongevallen geen andere betekenis heeft dan in artikel 1384a van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat de band van ondergeschiktheid welke het begrip van aangestelde veronderstelt bestaat van zodra een persoon in feite haar gezag of haar toezicht op de daden van een andere persoon kan uitoefenen, zelfs wanneer dit gezag of dit toezicht niet in een overeenkomst hun oorsprong vinden;

Overwegende dat het arrest erop wijst dat het autovoertuig door Guy Bastin bestuurd en dat het door Domisse bestuurd autovoertuig aangereden heeft aan de vennootschap Joseph Soubry toebehoorde; dat deze wagen hem toevertrouwd werd om zijn vader te vervoeren bij de verplaatsingen welke deze « in dienst » van de vennootschap doen moest en dat Guy Bastin « ter uitvoering van aan deze vennootschap te bewijzen diensten optrad » en nader aanduidt dat verweerster « dienvolgens een recht van bestuur, van toezicht of van controle had op de manier waarop Guy Bastin zich van zijn opdracht kweet »;

Overwegende dat uit deze vaststellingen, welke op een soevereine beoordeling van de feiten steunen, de rechter wettelijk heeft kunnen afleiden dat op het ogenblik van het ongeval er een band van ondergeschiktheid

bestond tussen de vennootschap-verweerster en verweerster Guy Bastin;

Dat het arrest dus het wettelijk begrip van aangestelde niet miskend heeft;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

II. Wat de eis betreft door de Mutuelle der Verenigde Syndikaten tegen Guy Bastin en de vennootschap « Etablissements Joseph Soubry » ingesteld:

Overwegende dat eiseres verklaard heeft zich « voor zoveel als nodig » tegen Guy Bastin en de vennootschap « Etablissements Joseph Soubry » te voorzien en dat haar verzoekschrift ten hunnen opzichte ertoe concludeert dat het tussen te komen arrest voor deze partijen bindend zou verklaard worden;

Dat door aldus te handelen, eiseres tegen Guy Bastin en de vennootschap « Etablissements Joseph Soubry » geen voorziening heeft ingesteld; dat haar eis slechts een oproeping in tussenkomst is;

Overwegende dat de verwerping van de tegen Domisse gerichte voorziening elk belang aan de oproeping tot bindendverklaring van het arrest ontnemt;

III. Wat de oproeping in tussenkomst betreft door Domisse tegen Guy Bastin gericht en van de vennootschap « Etablissements Joseph Soubry »:

Overwegende dat de verwerping van de voorziening van de « Mutuelle der Verenigde Syndikaten » deze oproeping in tussenkomst zonder voorwerp maakt;

Om deze redenen:

Voegt de zaken onder de nummers 3258 en 3358 van de algemene rol ingeschreven samen;

Verwerpt de voorziening en verklaart de oproepingen in tussenkomst zonder voorwerp;

Veroordeelt de Mutuelle der Verenigde Syndikaten in al de kosten behalve die van de door Domisse ingestelde oproeping in tussenkomst, welke ten laste van deze laatste zullen blijven.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 20 januari 1964.

Voorzitter: M. Belpaire.

Raadsheer-Verslaggever: M. De Vreese.

Advokaat-Generaal: M. Depelchin.

Douanen en accijnzen. — Bewijskracht van processen-verbaal.

De regelmatige processen-verbaal van de tolbeambten, wat betreft de materiële vaststellingen die erin vermeld staan en waartoe de bekeurders binnen de perken van hun bevoegdheid zijn overgegaan, verdienen volle geloof in rechte tot de valsheid ervan bewezen wordt.

De feitenrechter mag derhalve, wanneer de valsheid niet bewezen wordt, de verdachte niet vrijspreken op grond van een twijfel aangaande dezelfde vaststellingen.

Belgische Staat (Minister van Financiën)
t/ Van Limbergen.

Gelet op het bestreden arrest, op 10 november 1962 door het Hof van beroep te Luik gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 219 en 239 van de algemene wet van 26 augustus 1822, 1, 3, 5, 7, 22, 24 en 25 van de wet van 6 april

1832, 1 van de wet van 30 april 1958 en 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest verweerder verzendt van de vervolging, onder uitsluitende overweging « dat het terzake gebrekkig en onvolledig onderzoek vanwege de beambten van de vervolgende partij, het hof niet toelaat met de nodige volstreekte zekerheid te besluiten tot de plichtigheid van beklaagde », nader toelichtende :

1° « dat bedoelde beambten, om een niet te begrijpen reden, verschillende dagen gewacht hebben alvorens beklaagde te ondervragen, alhoewel zij beweren zijn eenzelve onmiddellijk vastgesteld te hebben » ;

2° « dat zij zelfs aldan, op nog minder begrijpelijke wijze, verzuimd hebben de waarde te onderzoeken van een alibi door beklaagde vooropgesteld » ;

3° « dat noch de eerste rechter, noch het hof in de gelegenheid gesteld werden na te gaan of er tussen beklaagde en diens broeder, deze laatste de mogelijke dader zijnde van de strafbare feiten, een gelijkenis bestaat die tot verwarring aanleiding kon geven » ;

terwijl die overwegingen slechts de uitdrukking zijn van een twijfel vanwege het hof van beroep over de schuld van beklaagde en geenszins volstaan om de wettelijke bewijskracht van het opgestelde proces-verbaal te niet te doen :

Overwegende dat, luidens artikel 239 van de wet van 26 augustus 1822, de regelmatige processen-verbaal van de tolbeambten, wat betreft de persoonlijke materiële vaststellingen die erin gemeld staan en waartoe de bekeurders binnen de perken van hun bevoegdheid zijn overgegaan, volle geloof in rechte verdienen tot dat de valsheid ervan bewezen wordt ;

Overwegende dat de tolbeambten, in het op 18 juli 1962 opgestelde proces-verbaal vaststellen dat zij, op 13 juli 1962, een vrachtwagen kruisten die zij als smokkelwagen erkenden, en deze vrachtwagen achtervolgden en inhaalden, dat in de vrachtwagen 3000 kilogram Nederlandse roomboter werd gevonden, dat de bestuurder van de vrachtwagen kon ontvluchten, doch dat verweerder door twee bestuurders formeel werd herkend als zijnde deze bestuurder ;

Overwegende dat het arrest verweerder vrijspreekt, alleen op grond van de in het middel aangehaalde overwegingen ;

Dat het arrest dit niet vermocht te doen zonder artikel 239 van de wet van 26 augustus 1822 te schenden ;

Dat de formele herkenning van verweerder, als zijnde de persoon die de smokkelwagen stuurde, immers een in het proces-verbaal opgenomen vaststelling van de tolbeambten is, en het arrest door hogervermelde overwegingen niet constateert dat de valsheid van deze vaststelling bewezen is ;

Dat het middel gegrond is ;

Om die redenen :

Vernietigt het bestreden arrest, doch alleen in zover het, uitspraak doende over de vordering van het bestuur van douanen en accijnzen, verweerder zonder kosten van de vervolgingen verzendt, en de kosten van beide aanleggen ten laste van de vervolgende partij laat ;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Veroordeelt verweerder tot de kosten ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

RAAD VAN STATE

6e Kamer. — 13 mei 1964.

Voorzitter : M. Declaire.

Raadsleden : M. Van Bunnan en Mevr. Ciselet.

Substituut-auditeur-generaal : M. Boland.

Lager onderwijs. — Wetten en besluiten. — Interpretatie. Een bepaling die twee betekenissen kan hebben, moet, in geval van twijfel, worden uitgelegd in een zin waarin ze geldig uitwerking kan krijgen, veeleer dan in een zin die haar zonder uitwerking laat.

Zo moet de bepaling van het gemeentelijk schoolreglement die luidt : « Ieder geschil tussen schoolhoofden en hun ondergeschikten, leden van het onderwijzend personeel en ouders van leerlingen, wordt onderworpen aan arbitrage vanwege het schepencollege », geïnterpreteerd worden in die zin dat zij het college een scheidsrechterlijke bemoeïng opdraagt die gelijk zou staan met miskennis van de bevoegdheid van de gemeenteraad.

Waar de gemeenteraad een dergelijke bepaling vastlegde, is hij niet buiten zijn bevoegdheid getreden en heeft hij de wetten tot regeling van het lager onderwijs noch de gemeentewet geschonden of verkeerd uitgelegd.

Collard t./ Gemeente Bois-de-Villers.

Arrest nrr. 10.614.

I. Over de ontvankelijkheid.

Overwegende dat de tegenpartij betoogt, dat het beroep te laat komt omdat verzoeker van het schoolreglement kennis heeft gekregen in september 1960 en in september 1961, tijdens oudersvergaderingen; dat zij echter niet zegt in welke vorm en hoe verzoekers op de evengenoemde tijdstippen kennis van de betwiste tekst zou hebben gekregen; dat vaststaat dat het bewuste schoolreglement op 4 april 1962 aan elk lid van het onderwijzend personeel tegen ontvangstbewijs is gestuurd, zonder dat werd vermeld dat het om een herinneringsschrijven ging; dat het beroep ontvankelijk is;

II. Over de zaak zelf.

Overwegende dat het betwiste artikel 5 bepaalt : « Ieder geschil tussen schoolhoofden en hun ondergeschikten, leden van het onderwijzend personeel en ouders van leerlingen, wordt onderworpen aan arbitrage vanwege het schepencollege »;

Overwegende dat verzoeker betoogt, dat evengenoemd artikel wederrechtelijk aan het college de bevoegdheid heeft opgedragen welke, krachtens de artikelen 23 en 27 van de wetten tot regeling van het lager onderwijs en de artikelen 84, 85 en 90 van de gemeentewet, alleen de gemeenteraad bezit, om de werking van scholen te regelen, zich over betwistingen uit te spreken en leden van het onderwijzend personeel te straffen;

Overwegende dat de tegenpartij betoogt, nooit de bedoeling te hebben gehad het college met een scheidsrechterlijke opdracht in de zin van het Wetboek van strafvordering te belasten, maar alleen met een opdracht van « goede diensten » om de onvermijdelijke wrijvingen tussen chefs en ondergeschikten, tussen opvoeders en ouders te ondervangen; dat zij eraan toevoegt, dat die verzoeningsopdracht, verre van een leidings- of

tuchtbevoegdheid mede te brengen, de gemeenteraad in sommige gevallen ervan ontslaat gezagshalve op te treden en kan voortkomen dat kleine incidenten een schadelijke ruchthaarheid krijgen;

Overwegende dat ook de eerstaanwezende school-inspecteur de vrij dubbelzinnige tekst van het bestreden artikel evengoed als de tegenpartij op die beperkende wijze heeft uitgelegd, en dat verzoeker geen enkel feit noemt dat die interpretatie zou kunnen tegenspreken;

Overwegende trouwens dat een bepaling die twee betekenissen kan hebben, in geval van twijfel, moet worden uitgelegd in een zin waarin ze geldig uitwerking kan krijgen — wat het geval is wanneer het beroep op de scheidsrechterlijke uitspraak van het schepencollege geacht wordt een opdracht aan dit college tot het verlenen van goede diensten te zijn —, veeleer dan in een zin die haar zonder uitwerking laat —, wat het geval zou zijn wanneer het beroep op de scheidsrechterlijke bemoeiing van het schepencollege gelijk zou staan met miskenning van de bevoegdheid van de gemeenteraad;

Overwegende dat de tegenpartij, toen zij het bewuste schoolreglement vaststelde, niet buiten haar bevoegdheid is getreden en noch de wetten tot regeling van het lager onderwijs, noch de gemeentewet geschonden of verkeerd uitgelegd heeft; dat het beroep grond mist.

Besluit :

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e kamer. — 24 juni 1964.

Voorzitter : M. Michielssens.

Raadsheren : M.M. Dellois en Sury.

Advokaat-Generaal : M. Dyckmans.

Advokaten : Mrs. Impens en Victor.

Vordering tot nietigverklaring van de erkenning van een natuurlijk kind op grond van een bedrieglijke erkenning. — Art. 3 B.W. — Staat der personen. — Noors internationaal privaatrecht. — Toepassing van de Belgische wetgeving. — Art. 339. — Berusting niet mogelijk inzake staat van personen. — Bewijs door getuigen van de bedrieglijke erkenning.

De erkenning door een Noor van een in België, bij een Belgische vrouw, verwekt kind kan betwist worden door de erfgenamen van de man, die het kind in de huwelijksakte erkende (art. 339) op grond van het Noors internationaal privaatrecht, dat de wet van de woonplaats van de Noor toepasselijk verklaart, in casu de Belgische wetgeving.

Daar de erkenning op het ogenblik van het huwelijk geschiedde werd dit natuurlijk kind gelijkgesteld met een wettig kind en verkreeg het tevens de Noorse nationaliteit van de vader. Maar in geval deze erkenning zou worden nietig verklaard vervalt dan ook de wettiging en tevens de Noorse nationaliteit.

De berusting in een vonnis dat de staat van de personen aanbelangt is strijdig met de openbare orde en dus nietig.

De wet laat toe deze bedrieglijke erkenning te bewijzen door alle middelen van recht, uitgezonderd de bekentenis en de eed.

Het Hof beveelt een getuigenverhoor.

Bil-Coene t/ Ellefsen.

Gezien in behoorlijke vorm voorgelegd de door de wet vereiste stukken; o.m. de bestreden vonnissen door de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen gewezen op 29 oktober 1959 en 16 december 1960;

Overwegende dat de doeleinden van het geding, door de rechtsvoorgangster van geïntimeerden ingeleid, door voormeld vonnis van 29 oktober 1959 werden omschreven; dat het Hof zic herbij aansluit;

Overwegende dat geïntimeerden doen gelden dat het beroep ingesteld tegen bedoeld vonnis niet ontvankelijk is omdat appellanten er in zouden berust hebben;

Overwegende dat dit vonnis in zijn beschikkend gedeelte de op 24 januari 1958 ingestelde rechtsvordering ontvankelijk verklaarde en aan partijen beval ten gronde te pleiten; dat het in zijn beweegredenen op duidelijke wijze stelling neemt op de tussen partijen gerezen betwisting nopens de toepassing op het geschil van de Belgische wetgeving; dat het de vordering niet ontvankelijk zou verklaard hebben, indien het aangenomen had dat de Noorse wet diende toegepast te worden — behoudens de verwijzing door het Noorse recht naar de wet van de woonplaats, vraagstuk dat in het vonnis niet wordt aangeraakt — vermits de Noorse wet enkel aan diegene, die het kind erkend heeft, het recht verleent de erkenning te bestrijden; dat de beweegredenen nopens de op het geval toe te passen wet dan ook de noodzakelijke steun van de ontvankelijkheid van de vordering uitmaakten;

Overwegende, anderzijds, dat de berusting in een vonnis dat de staat van de personen aanbelangt, zoals in zake huwelijk of afstamming, tegen de openbare orde indruist en, derhalve, nietig is; dat, trouwens, appellanten, bij de behandeling van het geschil in voortzetting, bleven beweren dat de Noorse wet van toepassing was en hun besluiten genomen vóór het vonnis d.d. 29 oktober 1959 bevestigden en hernamen, dat het vonnis van 16 december 1960 hun hiervan akte gaf; dat men aldus onmogelijk kan staande houden dat zij in het vonnis van 29 oktober berust hebben; dat, waar dit vonnis hun niet werd betekend, het beroep ontvankelijk is; dat het eveneens ontvankelijk is, waar het tegen het vonnis van 16 december 1960 gericht is;

Overwegende dat het kind op 27 maart 1944 in België geboren door appellante op 7 april 1944 erkend werd; dat het derhalve de Belgische nationaliteit bezat; dat de loutere erkenning door de vader, na deze van de moeder, de nationaliteit van het erkend kind niet wijzigt (art. 2 van de samengeordende wetten op de nationaliteit); dat, waar de vader en het erkend kind niet dezelfde nationaliteit bezitten, het behoort bij toepassing van de theorie van het «overwegend belang» de wetgeving van het kind toe te passen (Verbreking 20 maart 1941 Pas. I - 86 in zake gedwongen erkenning); dat aldus indien men enkel de erkenning in aanmerking neemt, afgezonderd van de wettiging, de Belgische wet zal moeten worden toegepast;

Overwegende, echter, dat wanneer de erkenning door de vader plaats grijpt, zoals in casu, op het ogenblik van het huwelijk van de vader en de moeder, zij deel uitmaakt van de wettiging, waarvan zij een onmisbare voorwaarde is; dat de wettiging, die het kind volledig met een wettig kind gelijk stelt, het in de families van zijn ouders doet opnemen, waarvan het een lid wordt met al de daaraan verbonden gevolgen; dat in dit geval al waren vader, moeder en kind van verschillende nationaliteit, het de wetgeving van de vader is, hoofd van de familie die de voorwaarden en de gevolgen én van het huwelijk én van de wettiging zal regelen; dat het der-

halve geen belang vertoont te onderzoeken of het kind, bij toepassing van artikel 3 van de samengeordende wetten op de nationaliteit, de Noorse nationaliteit heeft verworven, hetgeen trouwens door partijen niet betwist wordt;

Overwegende dat volgens de beginselen van het Noors internationaal privaatrecht het persoonlijk statuut van de Noor door de wet van de woonplaats en niet door zijn nationale wet wordt beheerst; dat vaststaat en niet betwist wordt dat Sigurd Ingemann Ellefsen, vader van het kind, sedert jaren in België zijn hoofdverblijf had, er zijn zaken voerde en er overleed;

Overwegende dat appellanten ten onrechte het Noors burgerlijk recht willen afzonderen van het Noors internationaal privaatrecht; dat het geheel van het Noors recht, inbegrepen het internationaal privaatrecht, op de Noors toepasselijk is behalve waar het tegen onze internationale openbare orde zou indruisen; dat waar artikel 3 van ons Burgerlijk Wetboek impliciet beslist dat de vreemdelingen alhier, wat hun staat en bekwaamheid betreft, door hun eigen wetgeving worden beheerd, men bedoeld artikel zou overtreden door hun nationaal interne wet toepasselijk te verklaren wanneer het vreemd recht juist in tegenovergestelde zin beschikt; dat men de vreemde wetgeving niet eerbiedigt door ze te willen toepassen in een geval waar zij zich niet toepasselijk verklaart;

Overwegende dat het geen belang vertoont dat de inleidende dagvaarding uitdrukkelijk naar artikel 339 van het Burgerlijk Wetboek verwees zonder gewag te maken van het Noorse recht; dat, waar de nietigverklaring van de erkenning en, derhalve, van de wettiging wordt gevorderd en voormeld artikel toepasselijk is ingevolge het Noorse recht, het gerechtelijk contract niet wordt gewijzigd wanneer de eis op grond van dit artikel wordt ingewilligd;

Overwegende dat appellanten schijnen te beweren dat, waar het kind door de wettiging de staat van wettig kind heeft bekomen, artikel 339 van het Burgerlijk Wetboek niet zou kunnen toegepast worden; dat, echter, zoals oordeelkundig door de eerste rechter in zijn vonnis van 16 december 1960 bepaald, de wettiging te niet zal gedaan worden hetzij door de nietigverklaring van het huwelijk, behoudens in geval van vermeend huwelijk, hetzij door deze van de erkenning;

Overwegende dat appellanten te vergeefs de vroegere houding van de overledene Sigurd Ingemann Ellefsen tegenover zijn erkend en gewettigd kind inroepen om het door voormeld vonnis bevolen getuigenverhoor te bestrijden; dat de staat van gewettigd kind in hoofde van Guide Ernest Ellefsen volledig bewezen is door zijn erkenning door Sigurd Ingemann Ellefsen en eerste appellante en het huwelijk tussen deze personen; dat deze staat door vermoedens niet dient te worden ondersteund; dat, anderzijds, de door appellanten ingeroepen elementen in verband met de beweerdte houding van de overledene tegenover het kind van aard zijn om «de plano» het door geïntimeerden aangeboden bewijs te doen verwerpen;

Overwegende dat de door appellanten gegeven toelichting aan de door geïntimeerde voorgelegde brieven uitgaande van Karlheinz Fröde, de beweerdte natuurlijke vader van het kind, en van zijn ouders niets wegneemt van het bezwarende karakter van deze brieven; dat de eerste rechter ze terecht als vermoedens heeft beschouwd, welke dienden aangevuld te worden door het bewijs van de toegelaten feiten;

Overwegende dat appellanten nog de gekwoteerde feiten, waarvan het bewijs werd toegelaten, betwisten;

Overwegende dat het Hof zich aansluit bij de redering van de eerste rechter in verband met het gekwoteerd feit sub 1°;

Overwegende dat, waar het feit sub 2° melding maakt van kapitein A. W. Franklin, zulks niet noodzakelijk betekent dat geïntimeerde, deze persoon of enkel deze persoon als getuige nopens het feit zullen doen onderhoren; dat het feit, zoals geformuleerd geenszins negatief is;

Overwegende dat het feit sub 3° in zijn tweede deel («...volstrekt onwetend was... dat deze moeder was van een natuurlijk kind») weliswaar op negatieve wijze is opgesteld; dat het bewijs ervan, indien het bijzondere moeilijk voorkomt, nochtans, mag toegelaten worden; dat het tegenbewijs mogelijk is;

Overwegende dat de feiten sub 4 en 5° als aanvulling van de andere feiten wel ter zake dienend zijn; dat de eerste rechter, trouwens, de voorzorg nam de opgegeven feiten «in hun geheel» afdoende, gepast en dienend te verklaren; dat, echter, appellanten terecht doen gelden dat de laatste zinsnede van het feit sub 4° te weten «en dat zij dus stellig deze persoon als de enige natuurlijke vader van het kind beschouwt» een niet gerechtvaardigde gevolgtrekking is en dat zij dient weggelaten te worden;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gezien artikel 24 der wet van 15 juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan;

Gehoord in openbare zitting het eensluidend advies van de Heer Advokaat-generaal Dykmans;

Ontvangt het beroep;

Bevestigt de bestreden vonnissen met deze enkele wijziging dat de laatste zinsnede voorkomende in het feit gekwoteerd sub 4° in het vonnis van 16 december 1960, namelijk «en dat zij dus stellig deze persoon als de enige natuurlijke vader van het kind beschouwt» zal weggelaten worden;

Verwijst eerste appellante q.q. in de beroepskosten.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 26 november 1963.

Voorzitter : H. D. Verougstraete.

Raadsheren : H.H. De Clercq en Desplenter.

Advokaat-generaal : H. Versée.

Advokaten : Mrs. Ph. Van Durme en A. Heyvaert (Gent).

Faillissement. — Voorrecht ten voordele van de leveraars van machines, toestellen, gereedschap en ander bedrijfsuitrustingsmateriaal. — Het voorwerp moet tot de normale bedrijfsuitrusting van de koper behoren.

Het voorrecht ten voordele van de leveraars van machines, toestellen, gereedschap en ander bedrijfsuitrustingsmateriaal, bepaald door het artikel 20, 5° van de hypotheekwet, uitgebreid door de wet van 29 juli 1957, geldt slechts indien deze voorwerpen op het ogenblik van de aankoop, normaal moesten dienen om in de nijverheid, handels- of ambachtsondernemingen van de koper gebruikt te worden.

Het uitdrukkelijk beding bij de verkoop van een personenwagen, dat deze bestemd is voor handelsdoeleinden, volstaat niet. De onderneming van de

koper moet van die aard zijn dat een personenwagen er werkelijk normaal als bedrijfsuitrusting te gebruiken is. Dit kan door de verkoper worden nagegaan.

N.V. « Les Assurances du Crédit »
t/ Mr. Vanhoudt q.q.

Advies van het O.M.

Regelmatig, tijdig en ontvankelijk hoger beroep tegen een vonnis dd. 21 december 1960 van de Rechtbank van koophandel te Gent, waarbij de eis van appellante, er toe strekkende voor een bedrag van 71.805 frank in het bevoorrecht passief van de failliet Yvonne Messiaen te worden opgenomen, werd afgewezen.

* * *

Het wordt niet betwist dat appellante rechtsgeldig optreedt in de rechten van de garage Vandersmissen die op 5 maart 1959 een personenwagen Consul verkocht aan Mevrouw Yvonne Messiaen en de factuur van aankoop op 7 maart 1959 ter griffie der rechtbank van koophandel neerlegde.

Appellante beroept zich bijgevolg op het voorrecht voorzien door art. 20, 5°, 2e tot en met 5e lid van de Hypotheekwet (Art. 1 van de wet van 29 juli 1957) en de tegenstelbaarheid van dit voorrecht aan de failliet, voorzien door art. 546, 2e tot en met 4e lid van het W.B. van Koophandel (art. 2 van de wet van 29 juli 1957), d.w.z. het voorrecht van de verkoper van « machines, toestellen, gereedschap en ander bedrijfsuitrustingsmateriaal gebruikt in nijverheids-, handels- of ambachtelijke ondernemingen ».

De factuur zelf vermeldt slechts als aankoopster Mevrouw Messiaen. Bij het financieringscontract treedt ook de echtgenoot Sollie Charles als koper op. Als voorwerp van de overeenkomst wordt aangeduid: personenwagen bestemd voor handelsdoeleinden. Bij de inlichtingen verschaft op de financieringsaanvraag wordt Messiaen Yvonne vermeld als handelaarster, die een « eigen winkel » uitbaat; Sollie Karel als handelsvertegenwoordiger in dienst van een derde werkgever. In feite blijkt het zo te zijn dat Messiaen Yvonne slechts een bescheiden kleinhandel in papier heeft en de wagen in werkelijkheid gebruikt werd door haar echtgenoot als bezoldigd handelsvertegenwoordiger.

* * *

De vraag is dus of het voor de verkoper voldoende is op het ogenblik van de verkoop te bedingen dat het geleverde materiaal voor handelsdoeleinden bestemd is om zijn voorrecht tegenover de massa bij failliet te behouden ofwel of de massa zal kunnen opwerpen, om het voorrecht te betwisten, dat het geleverde niet behoort tot de wettelijke categorie van « machine, toestel, gereedschap of bedrijfsuitrustingsmateriaal » gebruikt in, ter zake, een handelsonderneming.

Het vonnis a quo heeft, terecht, meen ik, voor de tweede oplossing gekozen. Men zou er kunnen bijvoegen dat de aard van het verkochte voorwerp niet in het algemeen moet worden geapprecieerd, maar wel in functie van ieder speciaal geval. Het is niet bepaald onmogelijk dat een wagen, zelfs een personenwagen, in het ene geval kan gebruikt worden als uitrustingsmateriaal voor een nijverheids-, handels- of ambachtelijke onderneming, maar dat in een ander geval niet mogelijk is, wegens omstandigheden die ook door de

verkoper kunnen worden nagegaan op het ogenblik van de verkoop, voor zover dit laatste belang heeft t.o.v. de wettelijke beschikkingen.

Het is niet onnuttig er aan te herinneren dat vóór de wet van 29 juli 1957 het thans besproken voorrecht slechts bestond t.o.v. machines en toestellen die in de nijverheid tot de productie werden aangewend. Alsdan aarzelde de rechtspraak niet het voorrecht te ontzeggen aan voorwerpen die buiten deze beperkte definitie vielen (Zie: A.P.R. Tw. Voorrechten, n° 145 en de aldaar geciteerde rechtsleer en rechtspraak). Op het punt te weten of de wettelijke voorwaarden al dan niet op het ogenblik van de verkoop zelf moesten voorhanden zijn, en dat een latere afwending van het voorziene gebruik zonder belang was, ben ik geneigd volgende stelling over te nemen: alleen is dus vereist dat op het ogenblik van de aankoop de machine of het toestel normaal moet dienen om in de nijverheidsinrichting van de koper gebruikt te worden (J. Van Doorslaer, Het Voorrecht van art. 20, 5° van de Hypotheekwet, R.W. 1956-57, kol. 1395). De oude wetgeving reeds had als economische achtergrond het bevorderen van de kredietverlening aan de nijverheid.

De nieuwe wet van 29.7.1957 heeft de ambachtelijke en handelssectoren, die zich minder gemakkelijk krediet kunnen aanschaffen, van dezelfde voordelen willen laten genieten. « De voorgestelde uitbreiding van het voorrecht » zal derhalve de kredietmogelijkheden verruimen in een sector waar een vluggere modernisatie van de bedrijfsuitrusting zeer wenselijk is; terzelfdertijd zal zij op gunstige wijze de productie in de bedrijfsuitrustingsnijverheid aanwakkeren zonder dat dit nieuwe lasten voor de Staat medebrengt (Memorie van Toelichting Parl. Besch. Kamer, 26.4.1956, n° 505, 1 van 1955-1956).

Tevens werd het aantal voorwerpen waarop het voorrecht slaat uitgebreid, door toevoeging aan de woorden « machines en toestellen » van « gereedschap en ander bedrijfsuitrustingsmateriaal ».

Volgens de reeds geciteerde Memorie van Toelichting vallen practisch alle duurzame voorwerpen, dienende tot het rechtstreeks uitoefenen van een handels-, nijverheids- of ambachtelijke activiteit aldus onder toepassing van dit artikel.

Ten opzichte van deze uitbreiding dient nochtans, lijkt het me, de houding van de vroegere rechtspraak bewaard te worden, namelijk de mogelijkheid na te gaan of het voorwerp voor hetwelk het voorrecht werd ingeroepen wel degelijk, ondanks de op het ogenblik van de verkoop bedongen voorwaarden, in dit toepassingsgebied van de wet valt, en het criterium schijnt me te moeten blijven dit: of op het ogenblik van de verkoop het voorwerp normaal moest dienen tot de rechtstreekse uitoefening van de handel.

Indien men zulks aanvaardt, moet men toegeven dat de eerste rechter terecht deze vraag ontkennend beantwoordde, en dat een nieuwe personenwagen normaal niet rechtstreeks moet dienen tot de uitoebating van een bescheiden papierwinkel. Het doel van de wet zou voorbijgestreefd worden: er is hier geen sprake van kredietverlening tot vluggere modernisatie van een bedrijfsuitrusting, noch van aanwakkeren van een bedrijfsuitrustingsnijverheid, categorie tot dewelke de luxe-wagen-constructie stellig niet behoort. Integendeel wordt een ander rechtmatig belang geschonden: het vertrouwen van derden in het schijnbezit van een handelaar.

* * *

In subsidiaire orde, beweert appellante thans voor

de eerste maal in graad van beroep dat zij minstens een voorrecht heeft op de helft van de prijs van de wagen.

Deze eis lijkt me niet een nieuwe eis te zijn, doch slechts een nieuw middel.

Appellante beweert dat de echtgenoot Sollie voor de helft mede-aankoper was. Hij werd niet failliet verklaard. Zijn goederen, in casu de helft van de wagen, bleven zijn persoonlijke eigendom, vermits de echtgenoten gescheiden van goederen zijn. De curator mocht de persoonlijke goederen van de man aanspreken vermits de man zijn echtgenote tot handeldrijven had gemachtigd. Maar daar de verkoper tegenover Sollie het algemeen voorrecht van art. 20, 5° 1e alinea van de Hypotheekwet blijft behouden, namelijk op de prijs van niet betaalde roerende voorwerpen die nog in bezit zijn van de schuldenaar, voorrecht waaraan art. 546 faillissementswet geen einde heeft gesteld, vermits Sollie zelf niet failliet verklaard is.

Deze stelling die theoretisch juist blijkt gaat echter uit van het betwiste standpunt dat Sollie mede-aankoper was van de wagen. Hoger reeds werd aangehaald dat daarvan alleen sprake is in het financieringscontract. Voor het bewijs van de koop-verkoop dient echter de voorkeur te worden gegeven aan de meldingen van de factuur die uitsluitend op naam van Messiaen Yvonne werd opgemaakt. Deze laatste alleen kan als eigenares van de wagen worden aangezien.

Advies: bevestiging van het vonnis a quo.

Arrest

Gehoord de partijen in hun middelen en besluiten; Gezien de gedingstukken, onder meer de uitgifte van het beroepen vonnis van de rechtbank van koophandel te Gent dd. 21 december 1960 en de akte van beroep dd. 16 september 1961;

Aangezien het beroep regelmatig is naar de tijd en de vorm;

Overwegende dat appellante in hoofddorde, krachtens art. 20, 5° van de hypothecaire wet, de opnemings van haar schuldvordering in het bevoorrecht passief van de failliet Yvonne Messiaen vordert ten belope van het bedrag van 71.805 frank dat gefintimeerde q.q. door de verkoop van een personenwagen Ford Consul ontving;

Overwegende dat het voorrecht voorzien in artikel 20, 5° van de wet van 16 december 1851 ingevoerd werd ten voordele van de verkoper van machines en toestellen gebezigd in nijverheidsondernemingen, met het doel de fabricatie van dergelijke goederen en hun verkoop op krediet aan te wakkeren en aldus, door nieuwe kredietmogelijkheden, de industriële ontwikkeling te bevorderen;

dat dit voorrecht, om dezelfde economische beweegredenen, uitgebreid werd door de wet van 29 juli 1957 tot «Praktisch alle duurzame voorwerpen, dienende tot het rechtstreeks uitoefenen van een handels-, nijverheids- of ambachtelijke activiteit» (Memorie van Toelichting, Kamer Volksvert. Besch. Zitting 1955-1956, nr. 505, I, blz. 2);

dat het dan ook de wil van de wetgever blijkt te zijn bewust voorrecht te verlenen aan de niet betaalde verkoper van een «duurzaam voorwerp» dat, op het ogenblik van de aankoop, normaal moest dienen om in de nijverheids-, handels- of ambachtsonderneming van de koper gebruikt te worden (Piret, Le droit au prix du vendeur de meubles corporels et ses garanties, nr. 40, blz. 87; Van Doorslaer, Het voorrecht van art. 20, 5° van de Hypothecaire wet, R.W. 1956-1957,

kol. 1393) en wel, zoals hoger aangehaald, «tot het rechtstreeks uitoefenen» van de nijverheids-, handels- of ambachtelijke activiteit van de koper;

Overwegende dat personenauto's niet specifiek voor het gebruik in nijverheids-, handels- of ambachtelijke ondernemingen gefabriceerd worden doch in zekere ondernemingen normaal voor de rechtstreekse uitoefening van nijverheids-, handels- of ambachtelijke activiteiten gebruikt worden;

dat de wetgever dan ook alleen het voorrecht blijkt te hebben willen verlenen aan de verkopers van personenauto's die in het bedrijf van de koper normaal als bedrijfsuitrustingsmaterieel gebruikt worden op het ogenblik van de verkoop;

Overwegende dat er niet betwist wordt dat de gefailleerde een kleinhandelszaak in papier en schoolbenodigdheden heeft uitgebaat waarvoor het gebruik van een personenwagen niet te rechtvaardigen was; dat de eerste rechter dan ook terecht besliste dat appellante het voorrecht van art. 20, 5°, van de hypothecaire wet niet kon invoeren;

Overwegende dat appellante vergeefs inroept dat «op het ogenblik van de verkoping er uitdrukkelijk bedongen werd dat de auto bestemd was voor handelsdoeleinden» en beweert dat «het steeds onmogelijk is op het ogenblik van de verkoping van een auto te weten of deze naderhand al dan niet voor handelsdoeleinden zal gebruikt worden»; dat het voorrecht en zijn tegenstelbaarheid tegenover de massa bij failliet van de koper immers afhangt, noch van een beding tussen partijen (Kluykens, Voorrechten en Hypotheken nr. 50), noch van het feit dat de auto na de verkoop werkelijk voor handelsdoeleinden en niet voor privaat gebruik aangewend wordt doch wel van de effectieve mogelijkheid die, naar de aard van de onderneming van de koper, op het ogenblik van de verkoop bestond om de auto normaal voor de rechtstreekse uitoefening van de nijverheid, de handel of het ambacht van de koper te gebruiken; dat de verkoper van een personenauto vóór de verkoop wel kan nagaan of de onderneming van de koper van die aard is dat een personenauto er werkelijk normaal als bedrijfsuitrusting te gebruiken is;

Overwegende dat appellante voorbehoud maakt om «later» de verbreking van het verkoopcontract te vragen; dat zij echter zulke eis niet ingeleid heeft zodat de besluiten die desaangaande genomen werden terzake zonder belang zijn;

Overwegende dat appellante in subsidiaire orde, en eerst in graad van beroep, voorhoudt dat, ingeval de auto niet als bedrijfsuitrustingsmaterieel beschouwd wordt, zij het voorrecht van de onbetaalde verkoper van roerende goederen op de helft van de hoger vermelde som kan doen gelden ingevolge art. 20, 5°, 1e lid omdat de auto mede aangekocht werd door de echtgenoot van de gefailleerde, Sollie die voor de helft eigenaar van de auto is;

Overwegende dat appellante aldus geen nieuwe eis vormt doch een nieuw middel aanwendt;

Overwegende dat appellante, om te bewijzen dat de auto door Sollie mede-aangekocht werd, een onderhandse overeenkomst overlegt gedateerd 3 maart 1959 waarin Sollie en zijn echtgenote kopers van de auto genoemd worden; dat uit de talrijke gedrukte meldingen van die overeenkomst duidelijk blijkt dat ze uitsluitend opgemaakt werd ten behoeve van de financierende N.V. Deltabank; dat de faktuur echter gedateerd is 5 maart 1959 en alleen opgemaakt is op naam van de gefailleerde zonder enige melding van haar echtgenoot;

dat hieruit blijkt dat de naam van Sollie alleen op de overeenkomst van 3 maart 1959 aangebracht werd om aan de financierende bank de zekerheid te geven dat de echtgenoot, bij wanbetaling van de koopster, voor de betaling zou instaan; dat de meldingen van deze overeenkomst niet opwegen tegen deze van de faktuur waaruit blijkt dat de gefailleerde de enige koopster van de auto was;

Om deze redenen :

Het Hof,
Wijzende op tegenspraak;
Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;
Gehoord advocaat-generaal Versée in zijn eensluidend advies ter openbare rechtszitting;
Ontvangt het beroep;
Verklaart het ongegrond;
Bevestigt het beroepen vonnis;
Verwijst appellante in de kosten van de aanleg;

Beveelt de afscheiding der kosten op het hoger beroep gevallen ten bate van pleitbezorger Dubois, die ter rechtszitting van heden bevestigt het grootste deel ervan te hebben voorgeschoten.

NOOT: In een arrest van de 5e Kamer, dd. 23 juni 1964, inzake N.V. Bank van Brussel t/ Mrs. Van Severen en S. Verhelst q.q., handelt het Hof over een vrij gelijkaardige aangelegenheid.

Na te hebben vastgesteld dat de oplossing van het geschil afhangt van het enig punt te weten of het autovoertuig waarop appellante het aan de verkoper door de wet toegekend voorrecht wil uitoefenen al dan niet onder één van de door de wet van 29 juli 1957 opgesomde benamingen kan worden gerangschikt, en dat men zich voor de beoordeling van dit punt hoeft te plaatsen op het ogenblik van de koop-verkoop («deze beoordeling kan niet worden beïnvloed door het feit of al dan niet het kwestieus autovoertuig naderhand voor nijverheids-, handels- of ambachtelijke doeleinden gebruikt werd door de koper of door een derde; dat immers het voorrecht niet onderworpen is aan de verwezenlijking van het gebruik: R.W. 1954-55, kol. 945; R.B. 1955, 224 vl. P. De Beus; Fredericq, Dr. com. t. VII; R.B. 1957, 660») stelt het Hof principieel «dat er in dezen op aankomt uit te maken of het voertuig bij de aankoop uiteraard bestemd was tot voldoening van de behoeften van het bedrijf» van de koper, een P.V.B.A.

Op grond van feitelijke beschouwingen beantwoordt het Hof nochtans deze vraag bevestigend, daar «de personenauto aangekocht werd door een handelsvennootschap, die, volgens inschrijving in het handelsregister, de invoer en uitvoer van machines tot doel had en als dusdanig als bemiddelaars optrad tussen machineproducenten en klanten die zich over een groot deel van het land verspreiden; dat derhalve de P.V.B.A. een dergelijke bedrijvigheid, die noodzakelijk een prospectie van de markt, een contact met de fabrikanten, het opzoeken en bezoeken van kopers of mogelijke kopers veronderstelt, slechts kan uitoefenen bij middel van een voertuig zoals de litigieuze dieselwagen, die meestal door handelsreizigers wordt aangewend om op goedkope wijze vele kilometers af te leggen; dat geïntimeerden q.q. daartegen, maar te vergeefs, beweren dat, nu de P.V.B.A. op 15 september 1961 haar bedrijvigheden had gestaakt, de wagen door haar beheer gekocht werd die zich borg heeft gesteld en louter, maar om fiscale redenen, de vennootschap heeft

laten tussenkomen op het ogenblik der facturatie, vermits tegen de stellige ontkenning van appellante, zij het bewijs van deze bewering niet leveren».

In deze aangelegenheid achtte het Hof dus het voorrecht van art. 20, 5° der hypotheekwet, gewijzigd door de wet van 29 juli 1957, wel degelijk toepasselijk op de schuldvordering van appellante.

V.R.C.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

9 oktober 1964.

Voorzitter : M. Driessen.
Rechters : M.M. Meers en Toppet.
Advokaten : Mrs. Zimmerman en Arts, loco Vos.

1. Gewijsde. — Geen gezag van gewijsde aan motieven in een strafvonnis, die niet de beslissing bepaald hebben.
2. Verzekeringen. — Sleet van banden. — Grove schuld van de verzekerde ?

1. Aan in een strafvonnis opgenomen motieven, die niet de noodzakelijke basis van de beslissing uitmaken, komt geen gezag van gewijsde toe.
2. Oorzaak of mede-oorzaak van een ongeval te wijten aan de sleet der banden ? Vaststelling van de Rechtbank, dat zo een achterband sleet vertoonde, deze sleet niet van die aard was dat hij in het tot stand komen van het ongeval een beslissende rol gespeeld heeft.

Voor grove schuld van de verzekerde is vereist, dat hij bewust was of noodzakelijk bewust moest zijn van een verzwaring van het risico.

N.V. Union et Phenix Espagnol t./ Vanvlemen.

Overwegende dat de eis ertoe strekt verweerder te horen veroordelen aan aanlegster te betalen de som van 59.185 F, vertegenwoordigend de vergoeding die aanlegster als verzekeraarster van verweerder uitbetaalde aan een derde ingevolge een verkeersongeval waarvoor verweerder aansprakelijk werd gesteld ;

Overwegende dat aanlegster haar verhaal steunt op artikel 16 der wet van 1874 op de verzekeringen, hetzij op de zware fout door haar verzekerde gepleegd; dat zij als zware fout inroep het feit dat de achterbanden van de wagen van verweerder in slechte staat waren, slechte staat die volgens aanlegster door de correctionele Rechtbank als mede-oorzaak van het ongeval werd aangenomen ;

Overwegende dat aanlegster ten onrechte meent haar stelling te kunnen staven met (een strafrechterlijk vonnis) lees : uit een strafrechterlijk vonnis getrokken motieven, die geen noodzakelijke basis van deze beslissing hebben uitgemaakt en als dusdanig geen kracht van gewijsde kunnen hebben (R.P.D.B., Ve Chose jugée, n. 79) ;

Overwegende bovendien dat de Correctionele Rechtbank weliswaar het links rijden door betichte — huidige verweerder — als één der oorzaken van het ongeval, en — samen met de overdreven snelheid — als bestanddeel van de betichting van onvrijwillige slagen heeft weerhouden ; dat echter geenszins de sleet der banden uitdrukkelijk werd bestempeld als oorzaak van dit links rijden, nog minder als oorzaak van het ongeval zelf ; dat inderdaad in bewuste strafrechterlijke beslissing de toestand der banden eenvoudig wordt opgesomd als deel uitmakend van een reeks

van materiële gegevens die alle te zamen een «verklaring» van het links rijden kunnen geven;

Overwegende dat de deskundige aangesteld in de loop van het strafrechterlijk onderzoek de staat der banden beschrijft als een mogelijke oorzaak van gebrekkige aankleving van de wagen op de baan en eveneens de mogelijkheid van slippen aanstipt; doch er onmiddellijk bijvoegt dat er geen spoor van slippen voorhanden was; dat de expert in zijn besluit zelfs geen gewag maakt van de sleet op de banden, doch integendeel het ongeval o.m. verklaart door de overdreven snelheid die het afwijken van de wagen veroorzaakte;

Overwegende dat het P.V. der Rijkswacht aangaande de staat der banden niets bijzonders vermeldt, doch integendeel onder de rubriek «Beschrijving van de voertuigen» de banden «goed» noemt;

Overwegende dat uit dit alles blijkt dat, indien de achterbanden sleet vertoonden, deze sleet alleszins niet van die aard was dat hij in het tot stand komen van het ongeval een beslissende rol heeft gespeeld;

Overwegende dat daaruit tevens dient afgeleid dat niet bewezen is dat verweerder bewust geweest is, of noodzakelijk bewust moet geweest zijn, van een verzware van het risico;

Overwegende dat de door aanlegster ingeroepen zware fout derhalve niet bewezen is en dat de eis dan ook ongegrond is;

Gezien artikel 2, 30 tot 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Om deze redenen:

De Rechtbank, uitspraak doende op tegenspraak;
Verklaart de eis ontvankelijk, doch ongegrond;
Wijst aanlegster af en veroordeelt haar tot de kosten van het geding.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

14e Kamer. — 2 mei 1964.

Voorzitter: M. Fischer.
Rechters: M.M. Cortois en Kebers.
O.M.: M. Marchand.
Advokaat: Mr. A. Ghilain.

Nieuw huwelijk na echtscheiding bij wederzijdse toestemming. — Verkorting van wettelijke termijn. — Art. 228 B.W.

De mogelijkheid tot verkorting van de termijn voor de gescheiden echtgenote om een nieuw huwelijk aan te gaan, voorzien door art. 228 B.W., is toepasselijk zowel in geval van echtscheiding bij wederzijdse toestemming als bij echtscheiding wegens bepaalde redenen.

S. t/ V.

Overwegende dat de aanvraag ertoe strekt;
Gelijkvormig art. 228 van het Burgerlijk Wetboek, verzoekster te horen toelaten een nieuw huwelijk aan te gaan voor het verlopen van de termijn van 300 dagen sinds de ontbinding van het vorige huwelijk;

Overwegende dat deze aanvraag gerechtvaardigd is;
Gelet op de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Gehoord, in de Raadkamer, het eensluidend advies

van de Heer Marchand, Eerste Substituut-Procureur des Konings;

Na de heer V... gescheiden echtgenoot van verzoekster, die geen bezwaar heeft tegen deze aanvraag, gehoord te hebben;

Laat verzoekster toe onmiddellijk een nieuw huwelijk aan te gaan voor het verlopen van de termijn van 300 dagen voorzien bij art. 228 van het Burgerlijk Wetboek.

NOOT. — Dit vonnis wijzigt de rechtspraak der Rechtbank van eerste aanleg te Brussel. Tot nog toe werd steeds beslist dat art. 228 B.W. enkel kon toegepast worden na echtscheiding wegens bepaalde redenen, zulks op grond dat de voorbereidende werkzaamheden der wet van 30 juni 1956, uitdrukkelijk de toepassing van bedoeld artikel bij echtscheiding door onderlinge toestemming uitsluiten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

Kortgeding. — 20 september 1962.

Voorzitter: M. F. Kesteloot.
Advokaten: Mrs. Porta, 't Jonck en Devroe.

Ruimtelijke ordening en stedenbouw. — Strekking van art. 68 van de wet van 29 maart 1962.

Op grond van art. 68 van de wet van 29 maart 1962, houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, mag in kortgeding de schorsing gevraagd worden van de werken, opgesomd in art. 44 van deze wet en uitgevoerd in overtreding van de verordeningen vastgesteld ter uitvoering van hoofdstuk 1 van titel IV van dezelfde wet en dit tot het eindvonnis over de vervolgingen is gewezen.

In de onderhavige zaak: vordering zonder voorwerp geworden (zie nader het bevelschrift).

Stad Oostende t/ Muyle en Versluys.

Gezien de dagvaarding van 5 september 1962 en de andere stukken van het geding;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten;

Gelet op artikel 2 en volgende van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Overwegende dat de vordering op verzoek van de burgemeester van de Stad Oostende, handelende overeenkomstig artikel 68 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, strekt te horen zeggen voor recht dat de bouwwerken uitgevoerd door verweerders — de eerste in hoedanigheid van eigenaar en de tweede in hoedanigheid van aannemer van de bouwwerken — te Oostende Zeedijk nr. 179 onmiddellijk moeten worden geschorst;

Overwegende dat eiser voorhoudt dat eerste verweerder op 3 april 1962 een bouwvergunning bekam tot het bouwen van een appartementengebouw te Oostende, Zeedijk nr. 179, en dat verweerders de werken waarvoor de bouwvergunning gegeven werd gedurende deze zomerperiode voortzetten niettegenstaande het uitdrukkelijk bouwverbod voor deze periode opgelegd in de voormelde bouwvergunning;

Overwegende dat eiser deze bouwvergunning niet overlegt;

dat eerste verweerder, die ook deze bouwvergunning niet overlegt, evenwel toegeeft dat er te Oostende een

bouwverbod bestaat gedurende de zomermaanden tot 15 september en uitlegt dat de bouwwerken werden stilgelegd op 25 juli 1962; dat, wegens een dringende noodzaak, om grote schade aan naburige gebouwen te vermijden, de werken gedeeltelijk op 25 augustus 1962 werden hervat en dat hij hiervoor om toelating schreef aan de Stad Oostende; dat wanneer hij geen toelating bekam en proces-verbaal werd opgemaakt, de werken onmiddellijk op 29 augustus 1962 werden geschorst en sedert deze laatste datum geschorst zijn gebleven;

Overwegende dat aldus vaststaat dat bouwwerken door verweerders werden uitgevoerd tot 25 juli 1962 en van 25 tot 29 augustus 1962, in strijd met de bouwvergunning aan eerste verweerder verleend, welke de schorsing van de bouwwerken oplegt van 15 juli tot 15 september;

Overwegende dat de vordering van eiser ontvankelijk is;

dat, op grond van artikel 68 van de wet van 29 maart 1962, houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, de schorsing mag worden gevraagd van de werken opgenoemd in artikel 44 van deze wet en uitgevoerd met overtreding, zoals in onderhavig geval, van de verordeningen vastgesteld ter uitvoering van hoofdstuk I van titel IV van deze wet — zie art. 60 — en dit tot het eindvonnis over de vervolgingen is gewezen;

dat de aldus bedoelde vervolgingen, zowel de strafvervolgingen zijn bepaald bij artikel 64 en 65, als de afzonderlijke burgerlijke vervolgingen bepaald bij art. 67 van de wet van 29 maart 1962;

zodat, vermits de strafvervolgingen lastens verweerders niet betwist zijn, de onderhavige vordering in kortgeding wel ontvankelijk is;

Overwegende, evenwel, dat de verweerders gedagvaard werden om vóór de rechter in kortgeding te verschijnen, ter zitting van 12 september 1962; dat eerste verweerder besluiten nam op 13 september 1962 en de eiser op 18 september 1962; dat de debatten gesloten werden ter zitting van 19 september 1962;

dat, indien op 5 september 1962, de datum der dagvaarding, de vordering een voorwerp had uit vrees, gezien de antecedenten, dat verweerders de bouwwerken vroegtijdig zouden hernemen, de vordering op 19 september 1962, in elk geval, geen voorwerp meer had, vermits het bouwverbod bij de bouwvergunning bepaald, met 15 september 1962 einde genomen had; dat aldus geen schorsing van werken nog kan worden bevolen;

Om deze redenen :

Wij, Fernand Kesteloot, Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te Brugge, zetelende in kortgeding, Wijzend op tegenspraak,

Verklaren de vordering ontvankelijk;

Stellen vast dat zij zonder voorwerp is geworden en laten dan ook de kosten ten laste van eiser.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

Kortgeding. — 7 november 1962.

Voorzitter : M. F. Kesteloot.

Advokaten : Mrs. F. Porta, W. Delva en J. Byttebier.

1. Ruimtelijke ordening en stedenbouw. — Bevoegdheid van de burgemeester om in kortgeding de schorsing te vorderen van werken, die in strijd met vóór de wet van 29 maart 1962 verleende vergunningen worden uitgevoerd of in stand gehouden.
2. Kortgeding. — De voorwaarde van dringende noodzaak vervalt wanneer door de wet aan de rechter in kortgeding uitzonderlijke bevoegdheid is verleend.

1. *Op grond van art. 68 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening van de stedenbouw, is de burgemeester ook bevoegd om in kortgeding te doen dagvaarden tot schorsing van de werken, die in strijd met de voorschriften van de bijzondere plannen van aanleg en met de door bouwvergunningen of bouwverordeningen gestelde voorwaarden worden uitgevoerd of in stand gehouden als gevolg van voor de datum van het in werking treden van de wet van 29 maart 1962 verleende vergunningen.*

2. *Ten aanzien van een door de wet aan de rechter in kortgeding verleende uitzonderlijke bevoegdheid moet de dringende noodzaak niet als voorwaarde voor zijn bevoegdheid worden vastgesteld.*

Stad Oostende t/ Arickx, Cuvelier, Meganck en Pierlout.

Aangezien vierde verweerder niet verschijnt noch iemand voor hem daartoe aangesteld;

Overwegende dat de vordering strekt tot bevel van schorsing aan verweerders van de door hen uitgevoerde werken aan het appartementsgebouw gelegen te Oostende, Hoek Torhoutsteenweg en Koninginnelaan, tot het eindvonnis over de vervolging is gewezen;

dat de vordering vervolgd wordt door de Burgemeester van de stad Oostende, op grond van art. 68 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw;

Overwegende dat de eerste twee verweerders in hoedanigheid van eigenaars-opdrachtgevers, bouwen als gevolg van een vergunningsbesluit van het Bestuur van de Stedenbouw, in datum van 15 december 1961, en van een bouwtoelating van het Schepencollege van de stad Oostende in datum 4 januari 1962;

dat zij niet betwisten en het trouwens vaststaat dat zij bouwen in strijd met de hun door deze vergunningsbesluit en bouwtoelating gestelde voorwaarden waar zij onder meer ten noorden van hun perceel achter een bouwdiepte van 15 meter bouwen en binnen een afstand van 3 meter tussen de ramen van de slaapkamers en de tegenoverliggende muren;

dat, weliswaar, de burgemeester van de stad Oostende, in een schrijven van 23 januari 1962, bevestigt dat er tussen het Bestuur van de Stedenbouw en het Stadsbestuur een mondeling akkoord werd bekomen om voor het kwestig gebouw een bouwdiepte toe te staan van 17 meter, doch dat de eerste twee verweerders niet betwisten dat deze laatste bouwdiepte slechts werd toegelaten voor het zuidelijk deel van hun perceel, wat trouwens bevestigd werd door het Bestuur van de Stedenbouw in een schrijven van 28 februari 1962 aan de eigenares van een aanpalend gebouw;

Overwegende dat, ten aanzien van de gevorderde voor-

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

lopige maatregel, zonder belang is te onderzoeken of de aan de eerste twee verweerders verleende bouwvergunningen een machtsverschrijding of machtsafwending inhouden of ook strijdig zijn met de artt. 544 en 678 van het Burgerlijk Wetboek;

dat deze verweerders trouwens in de hun verleende bouwvergunningen hebben berust en het de rechter ten gronde zal horen op de gebeurlijke vordering tot nietigheid of niet-toepasselijkheid van het gewraakte besluit te wijzen;

Overwegende dat de eigenaars van onroerende goederen, de opdrachtgevers, de architecten en aannemers die bouwwerken uitvoeren of in stand houden, in overtreding met de door het bijzonder aanlegplan, de bouwvergunningen en de bouwverordening gestelde voorwaarden gestraft worden, zoals bepaald bij art. 64 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw;

dat deze inbreuken voortdurende wanbedrijven uitmaken met het gevolg dat, in geval van strafbaar doen of laten, reeds voorzien door de besluitwet van 2 december 1946 betreffende de stedenbouw en eveneens als misdrijf volgens de nieuwe wet moet worden beoordeeld (rondschrijven van de Heer Procureur Generaal bij het Hof van Beroep te Gent in datum van 27 april 1962, blz. 3);

Overwegende dat aldus ook, zelfs betreffende werken die thans worden uitgevoerd of in stand gehouden als gevolg van bouwvergunningen verleend vóór de datum van het in werking treden van de wet van 29 maart 1962, en die, zoals in het onderhavig geval, vóór deze datum aanvang hebben genomen, de burgemeester, op grond van art. 68 van de wet, de schorsing ervan mag vorderen, wanneer zij strijdig zijn met de voorschriften van de bijzondere plannen van aanleg en met de door bouwvergunningen of bouwverordeningen gestelde voorwaarden;

dat opvallend is dat de bepalingen van het voormeld art. 68, zoals deze van het art. 67 gerangschikt worden samen met de strafbepalingen onder eenzelfde hoofdstuk III «Dwang en strafbepaling», zodat, ten slotte, niet in twijfel kan worden gebracht dat de burgemeester krachtens art. 68 van de voormelde wet in kortgeding kan dagvaarden betreffende werken uitgevoerd als gevolg van vergunningen verleend vóór het in werking treden van deze wet;

Overwegende dat, ten aanzien van een door de wet aan de rechter in kortgeding uitzonderlijke verleende bevoegdheid, de dringende noodzaak niet als bevoegdheidsvoorwaarde moet worden vastgesteld;

dat, anderzijds, de kwestige werken niet voltooid zijn en ook niet afgebroken werden in zover zij met de gestelde voorwaarden strijdig zijn;

Overwegende dat derde verweerder met reden aanmerkt, wat door de andere partijen niet wordt betwist, dat hij slechts gelast werd met de studie en het opmaken van de plannen van het gewapend beton, met de onder-tekening, als architect, van het voorontwerp en van de bouwaanvraag, en met het deskundig onderzoek van de toestand der gebouwen van de geburen;

dat hij niet gelast werd met de uitvoering van de werken noch met het toezicht over deze uitvoering, zodat hij buiten de zaak dient te worden gesteld;

Overwegende dat, integendeel, de aansprakelijkheid van vierde verweerder, in zijn hoedanigheid van aannemer der werken, niet betwistbaar is;

Om deze redenen:

Verlenen verstek tegen vierde verweerder;

Verklaren de vordering ontvankelijk doch niet ge-

grond ten aanzien van deze verweerder en stellen hem buiten de zaak;

Verklaren de vordering ontvankelijk en gegrond ten aanzien van eerste, tweede en vierde verweerder en bevelen de schorsing van de bouwwerken door hen uitgevoerd aan het appartementengebouw gelegen te Oostende, hoek Torhoutsteenweg en Koninginnelaan, tot het eindvonnis over de vervolgingen zal gewezen zijn, in zover deze bouwwerken worden uitgevoerd in strijd met de voorschriften van het bijzonder plan van aanleg, met de bepalingen van verleende bouwvergunningen en met de gemeentelijke bouwverordening;

Laten de kosten van dagvaarding van derde verweerder ten laste van eiser en behouden de andere kosten voor om bij deze van het geding ten grond gevoegd te worden;

Verklaren onderhavig bevelschrift uitvoerbaar op de minuut.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

3e Kamer (bis) — 3 mei 1963.

Voorzitter: M. G. Callot.

Referendaris: M. M. Deckers.

Advokaten: Mrs. A. Diercxsens en A. Vaes.

Koop — Verkoop — Concessie van alleenverkoop. — Wet van 27 juli 1961. — Billijke en bijkomende vergoeding.

De wet van 27 juli 1961 is enkel toepasselijk, wanneer de verleende concessie een alleenverkoop betreft (naast de overige gestelde voorwaarden).

De concessionaris kan aanspraak maken op een billijke vergoeding wanneer op een in de wet omschreven wijze een einde aan de concessie wordt gesteld (art. 2).

De billijke vergoeding, die alle voordelen van een opzeggingsvergoeding dient te bevatten, vormt de netto-winst die de concessionaris gedurende de opzeggingstermijn zou verwezenlijkt hebben, indien hij was opgezegd.

Om aanspraak te kunnen maken op de bijkomende vergoeding (art. 3) dient de concessionaris o.a. aan te tonen dat hij cliënten verloren heeft en bij wie de aankoop uitsluitend of voornamelijk bepaald werd door de hoedanigheden van het merk, waarvan de concessionaris de alleenverkoop had.

«Gerondeau» N.V. t./ E. Cornelissen.

Gezien de inleidende dagvaarding dd. 25 januari 1962, strekkende tot zoveel als nodig, in verbreking van een overeenkomst van alleenvertegenwoordiging met veroordeling tot betaling van de som van 500.000 frank ten titel van schadevergoeding;

Gezien de inleidende dagvaarding dd. 27 februari 1962, strekkende tot veroordeling in betaling van de som van 66.496 frank ingevolge verschillende facturen voor levering van textielwaren;

Overwegende dat beide zaken als verknocht dienen samengevoegd;

Overwegende dat blijkens een brief van 13 juli 1961 van verweerster, aan aanlegster de alleenverkoop voor onbepaalde duur werd voorbehouden van de textielwaren «Gerondeau» in een bepaalde sector;

Overwegende dat niet betwist wordt dat verweerster aan deze overeenkomst een einde stelde, einde november 1961;

Overwegende dat aanlegster, wegens deze opzegging, de toepassing vordert van art. 2 (betaling van een billijke vergoeding) en art 3 (betaling van een bijkomende vergoeding) van de wet van 27 juli 1961 betreffende eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop;

Overwegende dat verweerster betwist dat het kwestieus kontrakt onder toepassing van voormelde wet valt omdat aan aanlegster geen concessie van alleenverkoop werd verleend (verweerster ontkent niet dat aanlegster de andere voorwaarden vervult om onder toepassing van voormelde wet te vallen);

Overwegende dat uit de brief van 13 juli 1961 van verweerster blijkt dat deze laatste aan aanlegster voor onbepaalde tijd de verkoop van stoffen «Gerondeau» heeft voorbehouden in een bepaalde sector;

Overwegende dat dit ondubbelzinnig blijkt uit de volgende bewoordingen: «Je vous ai réservé la vente de nos tissus pour le secteur que vous m'avez déterminé et à l'avenir nous avons décidé ensemble de ne pas débiter les trois maisons que vous avez citées»;

Overwegende dat derhalve aan aanlegster een concessie van alleenverkoop werd verleend en het kwestieus kontrakt beheerst wordt door de wet van 27 juli 1961;

Overwegende dat aanlegster verder voorhoudt dat deze alleenverteenwoordiging haar reeds verleend werd sinds het jaar 1955;

Overwegende dat zo partijen sinds 1955 in handelsbetrekkingen zijn, uit niets blijkt dat reeds vóór 13 juli 1961 aan aanlegster een concessie van alleenverkoop werd verleend;

Overwegende dat aanlegster dit zelf erkent in haar brief van 19 december 1961 (Par votre lettre du 13 juillet 1961 vous m'avez donné l'exclusivité de la vente de vos tissus dans un secteur bien déterminé);

Overwegende dat het dienvolgens vaststaat dat de concessie van alleenverkoop een aanvang nam op 13 juli 1961 en beëindigd werd in november 1961;

Overwegende dat verweerster doet gelden dat zij opzegging gegeven heeft wegens grove tekortkoming van aanlegster en n.l. eerstens omdat aanlegster goederen welke in betwisting waren teruggezonden heeft dan wanneer als voorwaarde van de toekenning van de concessie gesteld werd dat zij deze goederen zou behouden omdat aanlegster op 25 oktober 1961 in mora diende gesteld te worden voor niet betaling van geleverde koopwaar;

Overwegende dat wat de eerste grief betreft, blijkt dat deze goederen teruggezonden werden vóór dat aanlegster kennis kreeg van de brief van 13 juli 1961;

Overwegende dat verweerster, na ontvangst zonder voorbehoud van deze goederen, aanlegster nooit heeft ter kennis gebracht dat zij de verleende concessie afhankelijk stelde van het behoud dezer betwiste goederen;

Overwegende dat wat de twee grief betreft, verweerster het schrijven van 25 oktober 1961 niet kan inroepen;

Overwegende dat deze brief niet het karakter had van een in gebrekestelling; dat zij hierbij aanlegster enkel verzocht haar debet aan te zuiveren;

Overwegende dat overigens verweerster nooit het bestaan van deze schuld heeft ingeroepen om de beëindiging van het kontrakt te rechtvaardigen;

Overwegende dat aanlegster derhalve kan aanspraak maken op een billijke vergoeding zonder dat het nodig

is dat voorafgaandelijk de verbreking gerechterlijk wordt uitgesproken daar de kontrakten onderworpen aan de wet van 27 juli 1961 beëindigd worden door de wil van partijen;

Overwegende dat deze vergoeding dient te beantwoorden aan alle voordelen van een opzeg (Bricmont en Gijssels, «La Loi du 27 juillet 1961, J.d.F., 1961, blz. 699);

Overwegende dat het bijzonderste bestanddeel van dit voordeel de netto-winst is welke aanlegster zou verwezenlijkt hebben gedurende de opzegtermijn in de veronderstelling dat deze gegeven werd;

Overwegende dat ter zake de duur van de opzeg billijk kan bepaald worden op drie maanden;

Overwegende dat partijen het oneens zijn over het zakencijfer van hun verhandelingen (de aanlegster beweert dat dit 170.692 frank belooft en verweerster 146.357 frank);

Overwegende dat derhalve de Rechtbank over geen gegevens beschikt om de netto-winst te bepalen zodat de hiernabepaalde onderzoeksmaatregel zich opdringt;

Overwegende dat aanlegster tevens een bijkomende vergoeding vordert (art. 3);

Overwegende dat hiervoor in aanmerking komt de bekende meerwaarde inzake cliënteel door de concessiehouder aangebracht en welke aan de concessiegever verblijft (art. 3 par. 1°);

Overwegende dat derhalve aanlegster op deze bijkomende vergoeding kan aanspraak maken indien zij cliënteel verloren heeft bij hetwelk de aankoop uitsluitend of voornamelijk bepaald wordt door de hoedanigheden van het merk (Doc. Senaat 1959-60. n° 425 n. 15);

Overwegende dat dit veronderstelt dat zekere hoedanigheden van de stoffen Gerondeau bepalend geweest zijn bij de keuze van de cliënteel, welke aanlegster heeft aangebracht en welke nu aan verweerster zou verblijven;

Overwegende dat zo kan aanvaard worden dat cliënteel aangetrokken wordt door stoffen van Franse oorsprong nochtans niet aangetoond wordt dat van alle weefsels van Franse produktie de stoffen Gerondeau hoedanigheden hebben welke beslissend zijn voor de keuze van cliënteel dat aanlegster nu verloren heeft;

Overwegende dat trouwens aanlegster zich regelmatig beklaagd heeft over beschadigde en minderwaardige leveringen;

Overwegende dat de andere elementen welke een bijkomende vergoeding rechtvaardigen n.l. de kosten door de concessiehouder gedaan en het rouwgeld aan het personeel verschuldigd ter zake niet ter sprake komen (art. 3 par. 2 en 3);

Overwegende wat de vordering ingeleid door partij N.V. Gerondeau betreft, verweerster aanvoert dat de som van 66.496 frank dient veranderd met:

1° 950 frank tekort in metrage;

Overwegende dat verweerster desbetreffend geprotesteerd heeft in haar brieven van 5 september 1961 en 21 oktober 1961;

Overwegende dat niet blijkt dat aanlegster hierop geantwoord heeft zodat dient aanvaard dat de klachten gegrond waren;

Overwegende dat aanlegster bezwaarlijk kan beweren dat voor het gezegd tekort in maart 1961 een kredietnota werd verleend dan wanneer het protest van verweerster dateert van september en oktober 1961;

Overwegende dat derhalve de gevorderde som dient verminderd met 950 frank;

2° 9.281 frank voor te dun, beschadigd en minder gewicht van een stof «Araigné 7001»;

Overwegende dat het protest van verweerster blijkt uit haar brieven van 26 oktober 1961, 2 november 1961 en 24 januari 1962;

Overwegende dat aanlegster enkel het verschil in gewicht betwistte en haar hiervoor een vermindering toekomt van 1.701 frank;

Overwegende dat derhalve de hiernabepaalde onderzoeksmaatregel dient getroffen;

Overwegende dat een gelijkaardige maatregel dient getroffen wat betreft de stof 6900 col 7 welke volgens verweerster niet gelijkvormig was aan de bestelling;

Overwegende dat de verminderings gevorderd onder nr. 3, 4 en 6 slechts kunnen beoordeeld worden na oplossing van de vorige betwistingen;

Overwegende dat verweerster niet betwist het bedrag van 66.496 F — 16.638 F = 49.858 frank verschuldigd te zijn;

Om deze redenen,

De Rechtbank maakt melding van de toepassing van art. 2 der wet van 15 juni 1935;

Voegt beide zaken samen;

Verklaart de vordering ingeleid ten verzoeken van partij Cornelissens in verbreking onontvankelijk;

Verklaart de vordering in betaling van schadevergoeding gedeeltelijk gegrond en alvorens te beslissen over het beloop van het toe te kennen bedrag, stelt aan als deskundige de heer Mennekens, Reeboklaan 20, te Berchem, met zending in een beredeneerd verslag onder eed te bevestigen de netto winst te bepalen welke aanlegster had kunnen verwezenlijken gedurende drie maanden nadat een einde aan het kontrakt van 13 juli 1961 werd gesteld, verder te antwoorden op alle nuttige vragen van partijen;

Beveelt dat het verslag binnen de termijn van drie maanden ter Griffie dezer Rechtbank zal neergelegd worden, te rekenen vanaf de datum van notificering aan de deskundige door de meest naarstige partij;

Behoudt de kosten voor;

En recht doende op de vordering ingeleid ten verzoeken van partij de N.V. Gerondeau, veroordeelt partij Cornelissens om aan partij Gerondeau te betalen ten provisionelen titel de som van 49.858 frank met de gerechtelijke intresten vanaf 27 februari 1962;

En alvorens recht te doen over het meerdere gevorderde, zijnde 16.638 F — 950 F of 15.688 F, stelt aan als deskundige de heer De Waele Adolf, Kanunnik Peetersstraat 145, Berchem, met zending in een beredeneerd verslag onder eed te bevestigen; de stof Araigé 7001 en de stof 6900 col 7 te onderzoeken, te zeggen of deze stoffen gebreken vertonen of gelijkvormig zijn aan de bestelling, desgevallend de minderwaarde er van te bepalen, te antwoorden op alle nuttige vragen van partijen;

Beveelt dat het verslag binnen de termijn van drie maanden ter Griffie dezer Rechtbank zal neergelegd worden, te rekenen vanaf de datum der notificering aan de deskundige door de meest naarstige partij;

Behoudt de kosten voor;

Zegt voor recht dat, in de uitoefening van hun gerechtelijk mandaat en de uitvoering van hun zending, de deskundigen onder de toepassing vallen o.m. van art. 72 tot en met 83 van het K.B. van 24 mei 1933 en art. 315 tot en met 320 van het Wetboek van Burgerlijke rechtspleging en er namelijk, bij toepassing van art. 79 van het K.B. van 24 mei 1933 en art. 319 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, zal overgegaan worden tot de taxatie van de erelonen en onkosten van de deskundigen hetzij van

ambtswege, hetzij op verzoek van een der betwistende partijen;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar, niettegenstaande beroep en zonder zekerheidstelling.

POLITIERECHTBANK TE BERINGEN

20 maart 1963.

Rechter : M. Vranken.

Rechtspleging in strafzaken. — Burgerlijke partij. — Regie van Telegraaf en Telefoon. — Vertegenwoordiging voor Politierechtbank.

De stelling als burgerlijke partij namens de Regie van Telegraaf en Telefoon door een ambtenaar, die ingevolge de wet waardoor de Regie werd opgericht geen bevoegdheid heeft om ze in rechte te vertegenwoordigen, is niet regelmatig en kan derhalve geen gevolg hebben, ook al legt hij een verklaring voor van de minister om te doen blijken dat hij speciaal met de behandeling van de betwiste zaken en met de vertegenwoordiging voor de rechtbank gelast is.

Het artikel 3 van de wet van 19 juli 1930 bepaalt dat de Regie wordt vertegenwoordigd en beheerd door de minister, die de Telegraaf en de Telefoon tot zijn bevoegdheid heeft, doch het behelst niet dat ook zekere ambtenaren het recht hebben om de Regie voor de rechtbank te vertegenwoordigen.

Daarenboven is sedert de inwerkingtreding van de wet van 16 februari 1961 de vertegenwoordiging door een volmachtouder afgeschaft.

De Regie dient bijgevolg, om zich burgerlijke partij te stellen, te verschijnen door de minister, die alleen bevoegd is om haar te vertegenwoordigen, of door een advocaat, houder van de stukken.

O.M. en B.P. Regie van Telegraaf en Telefoon t./
Coopmans.

Overwegende dat de betichte alhoewel behoorlijk gedagvaard niet is verschenen;

Overwegende dat alleen de betichting sub litt. A. nl. de overtreding van artikel 21 van de wet van 13 oktober 1930 door het onderzoek ter zitting en het proces-verbaal, gevoegd bij de bundel, bewezen is;

dat de betichte als ondernemer van grondwerken inderdaad heeft nagelaten de Regie van Telegraaf en Telefoon ten minste acht dagen op voorhand te verwittigen alvorens tot de werken over te gaan, waar door de telegraaf- of telefoonlijn is beschadigd geworden;

Overwegende dat het niet bewezen is dat de betichte eveneens het artikel 22 overtreden heeft;

dat inderdaad de vernieling en beschadiging van de telefoonlijn niet door hem, doch wel door zijn aangestelde, is veroorzaakt geworden;

Overwegende dat in de loop van de debatten de genoemde Van Droogenbroeck Frans, wonende te Asse, akte heeft gevraagd van zijn stelling als burgerlijke partij namens de Regie van Telegraaf en Telefoon;

dat hij de veroordeling van de betichte heeft geëist tot betaling van 2.390 F, als vergoeding van de schade toegebracht de 11e december 1962 en van 3.507 F als vergoeding van de schade toegebracht de 12e december 1962;

Overwegende dat de stelling als burgerlijke partij namens de Regie door iemand, die ingevolge de wet waarbij zij werd opgericht, niet de bevoegdheid heeft om ze in rechte te vertegenwoordigen, niet regelmatig is en derhalve geen gevolg kan hebben;

Overwegende dat luidens artikel 152 van het wetboek van Strafvordering, gewijzigd door artikel 1 van de wet van 16 februari 1961, de burgerlijke partij dient te verschijnen persoonlijk of in de persoon van een advocaat, houder van de stukken;

Overwegende dat de bovengenoemde Van Droogenbroeck Frans geen advocaat is;

dat hij zich niet burgerlijke partij stelt in zijn persoonlijke naam, doch verklaart op te treden namens en als orgaan van de bovengenoemde Regie;

dat hij een verklaring overlegt dd. 29 januari 1963 van de Minister van Post, Telegraaf en Telefoon om te doen blijken, dat hij volgens de dienstorders speciaal met de behandeling van de betwiste zaken en met haar vertegenwoordiging voor de rechtbank gelast is;

dat die verklaring vermeldt, dat de Minister handelt krachtens de machten hem verleend bij artikel 3, 1e en 2e lid van de wet van 19 juli 1930 tot oprichting van de Regie van Telegraaf en Telefoon;

Overwegende dat het bedoelde artikel 3 echter alleen bepaalt dat de Regie vertegenwoordigd en beheerd wordt door de Minister, die de Telegraaf en Telefoon tot zijn bevoegdheid heeft;

dat deze wetsbepaling niet behelst dat ook zekere ambtenaren, zoals de Heer Van Droogenbroeck, het recht hebben om de Regie voor de rechtbank te vertegenwoordigen;

Overwegende daarenboven dat sedert de inwerkingtreding van de wet van 16 februari 1961, de vertegenwoordiging door een volmacht houder is afgeschaft;

dat uit de bespreking van de wet in de Senaat en meer bepaald uit een verklaring van de Minister van Justitie blijkt, dat het de bedoeling van de wetgever is geweest de rechtspersonen uitsluitend te laten verschijnen door degenen die bevoegd zijn om ze te vertegenwoordigen (Parl. Hand. Senaat, 1959-60 blz. 1738);

dat zoals boven gezegd in het onderhavige geval, de Regie diende vertegenwoordigd te zijn ofwel door de Minister, die alleen daartoe bevoegd is, ofwel door een advocaat, houder van de stukken.

.....

BALIELEVEN

Verbond van Belgische Advocaten

Het Verbond van Belgische Advocaten zond aan haar leden onderstaande omzendbrief.

* * *

Geachte Confrater,

Verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering

A. Algemeenheden.

Wij achten het nuttig U te herinneren aan drie belangrijke bepalingen van het koninklijk besluit van 30 juli 1964.

1) Al de zelfstandigen moesten vóór 15 oktober 1964 aangesloten zijn bij een ziekenfonds of bij de gewestelijke dienst van de Hulpkas voor ziekte- en invaliditeitsverzekeringen, willen zij het voordeel genieten hun stage-periode op 1 juli 1964 te zien aanvangen (art. 51 van het K.B. van 30-7-1964).

De Nationale Unie der Vrije en Intellectuele Beroepen heeft ons echter laten weten dat de termijn, die op 15 oktober 1964 verstreek, tot op 15 november 1964 verlengd is geweest.

2) De zelfstandigen, die vóór 1 januari 1965 nog niet bij een verzekeringsorganisme aangesloten zijn, zullen een verwittiging ontvangen. Indien zij binnen drie maanden hieraan geen gevolg geven, worden zij van ambtswege ingeschreven bij de Hulpkas voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (art. 6 van het K.B. van 30-7-1964).

3) De zelfstandige kan zijn mutatie aanvragen, d.i. zijn overgang van een verzekeringsorganisme naar een ander. Deze mutatie kan geschieden de eerste dag van elk kalenderkwartaal, maar is aan diverse voorwaarden onderworpen, waaronder de twee voornaamste zijn dat de verzekerde sinds minstens twaalf maanden ingeschreven weze bij de verzekeringsinstelling die hij wenst te verlaten en dat hij in orde weze met zijn bijdragen tegenover die instelling (art. 7 van het K.B. van 30-7-1964; art. 176 van het K.B. van 4-11-1963).

B. Mutualiteiten.

1) In verband met ons vorig rondschrijven van 25 september laten wij U weten dat, buiten de aldaar opgesomde mutualiteiten, de hieronder vermelde eveneens door de dokters werd gesticht.

Caisse Mutuelle des Chambres Syndicales, 206/82, 2201-2209, Centre International Rogier, Brussel.

2) Verschillende onzer leden hebben ons ook om inlichtingen gevraagd betreffende de mutualiteiten, die niet uitsluitend door dokters worden beheerd maar toch uitsluitend onder de leiding staan van *intellectuele vrije beroepen*.

Deze mutualiteiten zijn niet talrijk. Wij kunnen vermelden: a) De Onderlinge Ziekenkas, Markgravelei 26, Antwerpen; b) Caisse Mutuelle, Section Mosane, 5, rue Piret Pauchet, Namen.

3) Ten slotte verzochten ons verschillende confraters om mededeling van de lijst van de mutualiteiten voor middenstand en vrije beroepen welke door de *Nationale Unie der Vrije en Intellectuele Beroepen* worden aanbevolen.

Deze lijst verscheen in « Notitia », orgaan van gezegde Unie, nummer 8 van september 1964, en U vindt de lijst hieronder.

Mutualiteit Mercurius, Winkelstraat 1, Gent.

Mutualiteit voor Middenstand en Vrije Beroepen van Brabant, Kruidtuinstraat 67-71, Brussel 3.

Nationale Mutualiteit voor Middenstand en Vrije Beroepen, Koningsstraat 268, Brussel 3 - Kipdorpvest 29, Antwerpen - Herbert Hooverplein 18, Leuven - Windmolenstraat 1, Hasselt.

Mutualiteit voor Middenstand en Vrije Beroepen van Aalst, « De Bijenkorf », Dirk Martensstraat 65, Aalst.

Mutualiteit voor Middenstand en Vrije Beroepen van de Oostkust, Lippenslaan 149, Knokke.

Mutualité des Classes Moyennes et Professions Libérales des régions d'Ath, Lessines et Enghien, 11, rue de la Poterne, Ath.

Mutualité des Classes Moyennes et Professions Libérales de Charleroi, 54, rue Turenne, Charleroi.

Mutualité des Classes Moyennes et Professions Libérales de Mons, 74, rue de Fleignies, Frameries.

Mutualité des Classes Moyennes et Professions Libérales de Huy, 2, rue sous-le-Château, Huy.

Mutualité des Classes Moyennes et Professions Libérales de Liège, 98, Boulevard de la Sauvenière, Liège.

Mutualité des Indépendants du Luxembourg, 1, avenue Herbofin, Libramont.

Gelieve, geachte confrater, de uitdrukking onzer toegewijde gevoelens te aanvaarden.

Namens het bestuur,

De algemene secretaris,
A. Bayart.

De Voorzitter,
A. De Gryse.

Vlaamse Conferentie van de Balie bij het Hof van Beroep te Gent

De plechtige openingszitting van de Vlaamse Conferentie van de Balie bij het Hof van Beroep te Gent zal plaats hebben op zaterdag, 14 november a.s., te 15 uur in de zittingzaal van het Hof van Assisen, Gerechtsgebouw te Gent, Koophandelsplein.

Mr. Geert Baert houdt de openingsrede en zal spreken over «François Laurent».

Voordracht van Prof. R. Dekkers over «China».

Naar het woord van de Voorzitter, Mr. P. Blomme, die op donderdag, 29 oktober, de zeer talrijk opgekomen belangstellenden verwelkomde, mocht de Vlaamse Conferentie van de Gentse Balie de «première» genieten van de reisindrukken van Professor R. Dekkers, die zo pas terug kwam uit China.

De Dekaan van de Rechtsfaculteit te Gent die reeds in 1956 de Chinese Volksrepubliek bezocht, en hierover de «Lettres de Chine» publiceerde, was zeker de aangewezen voordrachtgever over dit «onbekende» land. Voor hem is China niet meer onbekend noch onbemind.

Het tegenwoordige China, aldus Prof. R. Dekkers, is uit de Opiumoorlog van 1840 geboren. China verzette zich tegen de opium-invoer uit Indië door Engeland, wat leidde tot de opium-oorlog die door Engeland werd gewonnen. Na de inval van de Engelsen kwamen de Fransen, Duitsers, Amerikanen en ook de Japanners, de ervijanden van China, die reeds een moderne industrie hadden opgebouwd. De oorlog tegen Japan deed een nationalistische beweging ontstaan, die leidde tot de liquidatie van de keizerlijke familie en de oprichting van de republiek (1912). Maar de corruptie bleef en ook de Japanners die de plaats van Duitsland na W.O. 1 innamen. Over deze gang van zaken ten eerste verontwaardigd hebben de Chinese intellectuelen in 1920 de Chinese communistische partij opgericht. Mao-Tse-Toeng wist door grondhervorming de boerenbevolking voor zich te winnen en alzo het ganse Chinese vasteland te veroveren.

Na deze historische inleiding schetste Prof. R. Dekkers het hedendaagse China (1956-1964). Hij werd getroffen door de enorme vooruitgang op het gebied van stedenbouw, landbouw, handel en nijverheid. Thans is China een land dat zelf produceert en exporteert. Ook op cultureel gebied spant China zich volledig in. Negentig ten honderd van de kinderen gaan thans naar school. De belangstelling voor het eigen verleden blijkt uit het herstel van de tempels en de archeologische opgravingen. Als muzikliefhebber weidde de spreker dan uit over de drie richtingen in de Chinese muziek. Zelf had hij het genoegen een cello te bespelen waarvan de klankkast aan de rugzijde met een slangenhuid was afgesloten, wat het instrument een bijzonder zachte toon gaf. Van de weldoende invloed van de traditionele geneeskunde, die thans wetenschappelijk onderzocht wordt, kon Prof. R. Dekkers persoonlijk getuigen.

Is er de laatste jaren veel gebeurd, veel blijft er nog te doen. De mens wordt overal nog als trekkracht

ingezet. De woningen zijn heel klein en door verscheidene families betrokken. Het Chinese gezin bestaat in doorsnee uit vijf personen. Men rekent 7 vierkante meter woonoppervlakte per persoon. Doch China komt er. Het is een onafhankelijk land geworden tussen Rusland en de U.S.A. Een land dat op het wereldtoneel zijn rol zal spelen omdat het een grote macht geworden is.

Prof. R. Dekkers beëindigde de voordracht, die met de meeste aandacht werd gevolgd, met er op te wijzen dat het onjuist is China te vrezen. Misschien, aldus de spreker, heeft het Westen wel een slecht geweten of bestaat er wel een tikje afgunst voor dat gele volk met een zo verfijnde beschaving. Maar, eens de taal-barrière doorbroken komt de toenadering want op menselijk plan bestaat er geen afstand.

Dat er op de receptie, nadien door de Vlaamse Conferentie aangeboden, druk werd nagepraat en Professor R. Dekkers met vragen werd bestormd, is zeker het beste teken dat de spreker erin geslaagd is zijn toehoorders te boeien.

Geert BAERT

MEDEDELINGEN

Bond der Vlaamse Rechtsgeleerden

De vorige week werd aan de Vlaamse juristenwereld de tekst gezonden van hieronderstaande omzendbrief, ten einde de Bond der Vlaamse Rechtsgeleerden opnieuw in werking te stellen.

* * *

Zeër geachte Heer, Mevrouw,

Ten gevolge van allerlei omstandigheden heeft de «Bond der Vlaamse Rechtsgeleerden», die in vroegere jaren zich zozeer beijverd heeft om de vervlaamsing van het rechtsleven te bevorderen, sedert geruime tijd zijn werking stilgelegd.

Thans wordt er van alle zijde op aangedrongen dat deze werking zou hervormen worden. Er doen zich inderdaad zeer belangrijke vraagstukken voor waarin het behoort dat de Vlaamse juristen stelling zouden nemen.

Tussen de vele problemen, die vanuit Vlaams standpunt dienen onderzocht te worden, vermelden wij enkel: de hervorming van de rechtspleging; de oprichting van een nationale orde van advocaten; het instellen van tuchtraden van beroep voor de balie; de indeling van de rechtscolleges te Brussel in Nederlandse en Franse kamers; de vertegenwoordiging van de Vlaamse advocaten in de raad der orde te Brussel; de betrekkingen van de Vlaamse rechtswereld met Nederland in Benelux verband; de herinrichting van de jaarlijkse rechtskundige congressen, enz.

Ieder zal zich rekenschap geven van de gewichtige betekenis van deze aangelegenheden en van de noodzakelijkheid, voor de Vlaamse juristen, op deze verschillende gebieden de Vlaamse belangen te behartigen.

Thans nemen meer en meer juristen deel aan de administratie, aan het economisch leven en aan internationale instellingen. Ook met de vraagstukken die hen hierbij aanbelangen verlangt de Bond zich bezig te houden.

Zoals voorheen en meer nog dan voorheen zullen niet alleen Vlaamse en professionele belangen, maar ook onderwerpen van wetgeving en rechtsgeleerdheid op onze vergaderingen worden behandeld.

De «Bond der Vlaamse Rechtsgeleerden» zal dan ook onverwijld zijn werking hernemen en er wordt een algemene vergadering belegd te Brussel, op zaterdag

31 oktober a.s. te 15 uur in de zaal van de Vlaamse Club «Graaf van Egmont», Van Praetstraat 28.

Alle Vlaamse juristen worden op deze vergadering uitgenodigd en wij doen een beroep op magistraten, advocaten, notarissen en ambtenaren opdat zij talrijk zouden aanwezig zijn.

De agenda wordt vermeld op de volgende bladzijde.

In de overtuiging op uw meedwerking te mogen rekenen, bieden wij U, Mijnheer/Mevrouw, de uitdrukking aan onzer gevoelens van hoogachting.

De Onder-Voorzitter,
Prof. R. Victor.

De Voorzitter,
Prof. E. Van Dievoet.

Agenda der vergadering van de «Bond der Vlaamse Rechtsgeleerden» op zaterdag 31 oktober a.s. te 15 uur, in de zaal van de Vlaamse Club «Graaf van Egmont», Van Praetstraat 28 te Brussel 1.

1. Rede van de Voorzitter Prof. E. Van Dievoet.
2. Rede van Prof. R. Victor over de doeleinden van de «Bond der Vlaamse Rechtsgeleerden».
3. Bespreking van het voorstel de benaming van de vereniging te wijzigen in «Vlaamse Juristenvereniging».
4. Verkiezing van een nieuw bestuur.
5. Allerlei.

* * *

Er was voor de vergadering heel wat belangstelling en afgevaardigden uit alle Vlaamse arrondissementen waren aanwezig.

Na een uiteenzetting van Prof. R. Victor over de historiek en toekomstmogelijkheden van de Bond der Vlaamse Rechtsgeleerden, wordt door de algemene vergadering besloten de naam te wijzigen en voortaan de vereniging te noemen «Vlaamse Juristenvereniging».

Er wordt dan overgegaan tot de vernieuwing van het bestuur. Voorlopig worden aangeduid:

Voorzitter: Prof. R. Victor.

Secretaris: Mr. K. Van Baarle.

Schatbewaarder: Notaris Beyer.

Leden: Raadsheer F. A. Van Parys; de heer J. Gijsels, Juridisch adviseur van de Euratom-commissie.

Er wordt aan het voorlopig bestuur opdracht gegeven om verdere leden aan te duiden.

Prof. E. Van Dievoet wordt benoemd tot Ere-Voorzitter.

Vrije Universiteit te Brussel.

Faculteit der Rechtsgeleerdheid.
Francqui-Leerstool
1964-1965.

De Heer Professor André Mast zal dit jaar de Francqui-leerstool bekleden aan de Vrije Universiteit te Brussel.

Wij delen hieronder het programma mede van de lessen die door hem zullen gegeven worden:

Woensdag 4, 18 en 25 november 1964 van 10 tot 12 u., Zaal nr. 13: *Le révision des constitutions*.

De inaugurale rede van woensdag 4 november handelt over: *Le pouvoir constituant, pouvoir tout puissant et débile*.

Vrijdag 27 november, 4 en 11 december 1964 van 9 tot 11 uur, zaal nr. 16: *Geschillen van bestuur*.

De inaugurale rede van vrijdag 27 november handelt over: *Is eenheid van rechtsmacht mogelijk en wenselijk?*

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad - jg. 1964, nr. 36:

Houwink C. E. A., Justice must be seen to be done. — Rood-de Boer M., Treden naar volwassenheid (II, slot). — Langemeijer G. E., De Ombudsman in de vereniging voor Administratief Recht.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie - jg. 1964, nr. 4832:

De Bruijn A. R., Het verhaalsrecht van de eerste hypotheekhouder (II). — Kollewijn R. D., Overzicht der Nederlandse Rechtspraak: Internationaal Privaatrecht (III).

Tijdschrift voor Vennootschappen, Verenigingen en Stichtingen - jg. 1964, nr. 5:

Völlmar H. F. A., Het fifty-fifty-geval in de rechtspraak en in de praktijk. — Jongman C. D., De financieringsstructuur van het Nederlandse bedrijfsleven (slot). — Van Soest C., Fiscaal rechtspraakoverzicht.

Jg. 1964, nr. 6:

Löwensteyn F. J. W., Coördinatie van vennootschapsrecht in de Europese Economische Gemeenschap? — Slagter W. J., Certificering van onroerend goed (I). — Udink B. J., Intellectuele middengroepen en belastingprogressie. — Van Soest C., Fiscaal rechtspraakoverzicht.

Sociaal Economische Wetgeving - jg. 1964, nr. 9:

Mertens de Wilmars J., Aanvullende Prijsregeling in het E.G.K.S.-Recht.

Journal des Tribunaux - jg. 1964, nr. 4462:

La Haye M. et Vankerckhove J., Louage de choses.

Revue Critique de Jurisprudence Belge - jg. 1964, nr. 3:

Horion P., De la compatibilité des clauses qui, dans un contrat de travail ou dans un contract d'emploi, établissent l'une un terme et l'autre un droit de résiliation unilatérale. — Hainaut J. P. et Buttgenbach A., Les droits respectifs de la commune et de l'Etat dans le domaine de l'énergie électrique. — De Bersaques A., La culpa in contrahendo. — Lagasse A. et Dabin J., La responsabilité délictuelle et quasi délictuelle. — Renauld P. en Leclercq M. N., Contract de mariage et régimes matrimoniaux.

Répertoire Fiscal - jg. 1964, nr. 7-8:

Bours E., Le régime fiscal des associations en participation et des associations momentanées - Impôts directs. — Goffin R., Le régime fiscal des associations en participation et des associations momentanées - Impôts indirects.

Recueil Dalloz - jg. 1964, nr. 34:

Timsit G., Compétence liée et principe de légalité. — Pelier J., Réflexions sur le recouvrement des condamnations pécuniaires.

Revue Française de Science Politique - jg. 1964, nr. 5:

Cadart C., La crise des relations sino-soviétiques: le sens des événements. — Michelat G., Télévision, moyen d'information et comportement électoral. — Charlot M., Les élections dans le «Grand Londres» (9 avril 1964). — Terray E., Les révolutions congolaise et dahoméenne de 1963: essai d'interprétation.

Politische Vierteljahresschrift - jg. 1964, nr. 3:

Merkl P. H. und Scruggs O. M., Der Stand der Fragenfrage in den Vereinigten Staaten. — Abendroth W., Innerparteiliche und innerverbandliche Demokratie als Voraussetzung der politischen Demokratie. — Varain H. J., Das Parlament im Parteienstaat.